

NÉPÚJSÁG

2026. április 30.,
csütörtök

LXXVIII. évfolyam
93. (22253.) sz.

Ára: 4⁰⁰ lej
(előfizetőknek 3⁰⁰ lej)

K Ö Z É L E T I N A P I L A P

Egymilliárd lejes beruházás Maros megyében

Százötven településen négyszáz kilométernyi vízhálózat épül

Illusztráció

Fotó: Nagy Tibor

Marosvásárhelyen, a megyei RMDSZ székházában szerdán délelőtt ismertették a sajtó munkatársaival Maros megye legnagyobb vízügyi beruházását, amelynek értéke közel egymilliárd lej. Az uniós projekt ismertetésén az érintett települések polgármesterei közül többen jelen voltak.

Szer Pálosy Piroska

A két éven belül, 2028 végéig megvalósuló nagyberuházás projektje 410,7 km-nyi ivóvízhálózatot, 35 km szennyvízhálózatot, egy szennyvíztisztító telepet, 17 szennyvízszivattyút, 25 ivóvízszivattyú-állomást, 12 víztároló tartályt, 13 klórozó állomást, két új vízkezelő állomást és egy vízkezelő állomás kibővítését tartalmazza.

(Folytatás a 4. oldalon)

Tavaszi karbantartás Marosvásárhelyen

A közelmúltban elkezdődtek a tavaszi karbantartási munkálatok Marosvásárhelyen. A város több területén rovarirtást végeznek, és dolgoznak a zöldövezet rendezésén is.

2.

A várban is ünnepeltek

Idén is szépszámu közönséget vonzott a marosvásárhelyi Színház tere a Maros Művészegyüttes táncvilágnapi villámprodukciója.

2.

Épített örökségünk

Nagykároly neve nem csupán egy települést jelöl a térképen, hanem egy olyan történelmi színteret, ahol évszázadok eseményei, sorsfordító döntései és csendes mindennapjai rakódtak egymásra.

15.

Ötvenéves a balavásári templom

„Közösségünk a templomban Isten kegyelmét, szeretetét éli meg. A templomot bástyának és erődnak tekinti ebben a zavaros, kiszámíthatatlan jelen időben.”

17.

AKTUÁLIS

Válság halmozva?

Benedek István

Összenő, ami összetartozik, tartja a mondás, és ez pontosan illik a szocik és az aranycsapat kormánybuktató szövetségére. A nagy összeborulás első eredménye egy politikai válság, ami kiadós gazdasági krízist is hozhat magával.

Nem volt oly rég, amikor a szocdemek kormányoztak, és az akkori pártvezér a korrupciós ügyei miatt nem ülhetett be a kormányfői bársonyszékbe. Így a mostani gerendás fazont tették meg miniszterelnöknek, aztán kirántották alóla a szőnyeget. Szóval az illető első kézből tapasztalta meg, milyen, amikor a saját csapatod szúr hátba. Az akkoriban meglehetősen szuverenista szocdem párt elnökét később lecsukták, és eltűntek az alakulatból a keményvonalas nacionalisták. Majd a következő választásokkor már aranycsapatként

(Folytatás a 3. oldalon)

INGYENES
FIZIOTERÁPIA
küldőpapírral

- Ingyenes orvosi vizsgálat és kezelés küldőpapírral
- Szakképzett, tapasztalt terapeuták
- Korszerű, modern eszközök

 PsychoBioMed
center

0772 070 391

Marosvásárhely,
Hadsereg tér 45.

MÁJUSI AKCIÓ: 1 nap
AJÁNDÉK kezelés

napár

ÁPRILIS

30

6:11 19:34
20:30 5:32

A nappal hossza: 14 óra 19 perc

CSÜTÖRTÖK

Ma **KATALIN, KITTI,**
holnap **FÜLÖP** napja

Az év **120.** napja, hátravan **245** nap

napár

Isten éltesse!

FÜLÖP: görög eredetű férfinév, amely a Philipposz névből származik. Jelentése: lókedvelő vagy lóbarát.

VALUTAÁRFOLYAM

BNR: 2026. április 29.

1 €	5,1004 lej
1 \$	4,3595 lej
100 Ft	1,4001 lej
1 g arany	638,3798 lej

IDŐJÁRÁS

Zápor lehetséges

Hőmérséklet:

max.: 12°C
min.: 1°C

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 10–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

MEGYEI HÍREK

Befogták a Somostetőn kódorgó medvét

Amint azt múlt héten többször is jelezte a polgármesteri hivatal, a Somostetőn, az állatkert környékén az utóbbi időben többször mutatkozott egy fiatal medve. Április 28-án, kedden kevéssel éjfél előtt egy speciális munkacsoportnak sikerült befogni az állatot a folyamatos megfigyelés alatt tartott területen. Az illetékesek a nagyvad, valamint az állatkertben élő állatok és a lakosok biztonságára is figyelve, megfelelő körülmények között fogták be a medvét, amelyet ezt követően egy természetes élőhelyre szállítottak – adta hírül közösségi oldalán a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal. A városvezetés arra inti a lakosokat, hogy továbbra is legyenek elővigyázatosak, ha a Somostetőn, az állatkert vagy a futópálya környékén járnak, különösen a késői órákban fontos az óvatosság.

Hétfégi program szerint közlekednek a buszok

Május 1-jén, pénteken hétfégi program szerint közlekednek a marosvásárhelyi autóbuszok – tájékoztatja a lakosokat a helyi közszállítási vállalat.

Rovarirtás Maroskeresztúron

Április 30-án, csütörtökön (ma) 15 órától rovarirtási akció lesz Maroskeresztúron a parkok, a tömbházak és a központi napközi otthon zöldövezeteiben. A közszervezet arra kéri a lakosságot, hogy a rovarirtást követő 24 órában ne engedjék a gyerekeket az érintett területeken játszani, és háziállataikat se sétáltassák ott, hogy elkerüljék a vegyi anyagokkal való mérgezés kockázatát. Az akció időpontja az időjárás függvényében változhat.

Virágkiállítás és -vásár Udvarfalván

Május 9-én, szombaton és 10-én, vasárnap kerül sor az idei udvarfalvi virágkiállításra és -vásárra az Erdélyi Gazdaszervezetek Egyesülete és a Maroszentannai Polgármesteri Hivatal szervezésében. Az udvarfalvi sportpályán délelőtt 10 órakor kezdődő rendezvény keretében mindkét napon gyermektevékenységek, kulturális programok és koncertek is lesznek. Szombaton 17.30-tól helyi és nemzetközi hagyományörző néptáncscsoportok lépnek közönség elé.

Általános állásbörze Maros megyében

A Maros Megyei Munkaerő-foglalkoztatási Ügynökség általános állásbörzét szervez május 8-án, pénteken reggel 9 órától kezdődően, a következő helyszíneken: Marosvásárhelyen, a Mihai Eminescu Kulturális Központban, Szovátán, a Domokos Kázmér Technológiai Liceumban, valamint Szászrégenben, Dicsőszentmártonban és Marosludason, az ügynökség munkapontján. A rendezvény mindazoknak szól, akik munkahelyet keresnek, vagy akik pályát szeretnének változtatni. A betöltendő álláshelyekkel rendelkező gazdasági szereplők részvételi szándékukat az „állásbörzéhez” megjegyzéssel ellátott betöltetlen állások jegyzékének benyújtásával jelezhetik a helyi ügynökségek és fióktelepek székhelyein, illetve elektronikus postán az ajofm.ms@anofm.gov.ro címen, megjelölve a települést, amelynek állásbörzéjén részt kívánnak venni. Az eseményen való részvétel ingyenes.

Hírszerkesztő: Nagy Székely Ildikó

Tavaszi karbantartás Marosvásárhelyen

Folyamatban a rovarirtás és a kaszálás

A közelmúltban elkezdődtek a tavaszi karbantartási munkálatok Marosvásárhelyen. A város több területén rovarirtást végeznek, és dolgoznak a zöldövezet rendezésén is.

A rovarirtás a város egész területére kiterjed, elvégzik a parkokban, zöldövezetekben, a lakótelepeken, illetve a Somostetőn, a Víkendtelepen és az állatkertben is. Az akció az éjszaka folyamán zajlik, amennyiben az időjárás lehetővé teszi. A polgármesteri hivatal tájékoztatása szerint az illetékesek engedélyezték, a lakosság számára biztonságos szerekkel dolgoznak, azonban azt javasolják, elővigyázatosságból az előre jelzett időszakban az érintett területen ne tartózkodjanak a szabadban (különösen a gyerekek, az idősek és az allergiás személyek), gondoskodjanak a háziállatok biztonságáról, és zárják be az ablakokat.

A város több pontján nyírják a fűvet. A munkálatok a Tudor Vladimirescu negyedben és a Szabadság utcai zöld területeken kezdődtek, a következő időszakban pedig a Budai Nagy Antal negyedben folytatódnak, majd fokozatosan eljutnak a város minden részére. A városban, illetve a

Fotó: a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal Facebook-oldala
Víkendtelepen a kaszálás befejeződött, itt elsősorban a medencék környékét és a sétányokat tisztították meg. (sz. v.)

Kedves olvasóink!

Május első hétvégéjén hirdetési irodánk nyitvatartása a következőképpen módosul:

- április 30., csütörtök: 9–14 óra között nyitva;
- május 1., péntek, május 2., szombat és május 3., vasárnap: zárva;
- május 4., hétfő: 9–15 óra között nyitva.

A csütörtöki, Műsorkalauz is tartalmazó lapszám után a következő hétfőn, május 4-én jelenik meg.

Időközben a sürgős apróhirdetéseket (gyászjelentés, részvénytulajánítás) a 0728-082-259-es telefonszámon fogadjuk, és a lap internetes felületén megjelentetjük, illetve az előfizetésekről is ezen a telefonszámon lehet egyeztetni.

Népújság

Táncvilágnapi villámcsődület a Színház téren

A várban is ünnepeltek

Fotó: Nagy Tibor

Idén is szépszámu közönséget vonzott a marosvásárhelyi Színház térre a Maros Művészegyüttes táncvilágnapi villámprodukciója. A román társulat mezőségi táncot, a magyar kalotaszegi legényest és páros táncot mutatott be a nézősereg örömeire, amelyben szinte minden korosztály képviseltetett, a babakocsiból figyelő apróságtól a látványt mobiltelefonnal rögzítő tinédzsereken át a padokon pihenő idősekig.

A Marosvásárhelyi Kulturális, Művészeti és Szabadidőközpont a helyi önkormányzat támogatásával a várban, a Borsos Tamás amfiteátrum színpadán ünnepelte az önfegyelmet és szabadságot egyaránt nyújtó mozgásformát. A 15 órától 22 óráig tartó eseményen számos táncscsoport lépett fel a szalon-, sport- és modern tánc különböző műfajaiban, az összeállításban kerekesszékes nyitótánc, valamint szenior örömtánc is szerepelt. (nszi)

RENDEZVÉNYEK

25. Tudományos Diákköri Konferencia

A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Marosvásárhelyi Kara és Hallgatói Önkormányzata a hagyományokhoz híven idén is megszervezi a Tudományos Diákköri Konferenciát, amelyen a hallgatók bemutathatják tudományos dolgozataikat. Az eseményre május 8–9-én, pénteken és szombaton kerül sor a Sapientia EMTE marosvásárhelyi campusán.

Kolbászfesztivál Jedden

A Csányi-kastélyban május 1-jén kolbászfesztivált tartanak, ahol több csapat különleges receptek szerint összesen 40 méter kolbászt tölt. Versenybe szállnak többek között a jeddi fiatalok, a hagyományörzők

és a Csányi-kastély csapata. A győztest a jeddi kóstoló közösség dönti el. A kolbászsütés után a résztvevők birtokba vehetik a grillt, és megsüthetik a saját maguk által hozott húst és miccset. A rendezvény délelőtt 11 órakor kezdődik.

Együtt a közösségért – XXIII. civil vásár

Idén is találkozási lehetőséget kapnak a marosvásárhelyi és Maros megyei civil szervezetek és a közösség: május 6-án, szerdán és 9-én, szombaton kerül megrendezésre a XXIII. Együtt a közösségért civil szervezetek vására. A rendezvény célja, hogy közelebb hozza egymáshoz a civil szervezeteket, a közintézmények képviselőit és a közösség tagjait, teret adva a párbeszédnek, az együttműködésnek és a helyi kezdeményezések bemutatásának. Az eseményt a Divers Egyesület, a Maros Közösségi Alapítvány, az Alpha Transilvană Alapítvány és a Măini Unite Egyesület szervezi.

Az elnök szerint alkotmányos előírás nyugati irányultságú kormányt alakítani

Az államfő alkotmányos kötelezettségének nevezte szerdán, hogy nyugati irányultságú kormány alakításával bízta meg az ország következő miniszterelnök-jelöltjét, abban az esetben, ha a Szociáldemokrata Párt (PSD) és a Románok Egyesüléseért Szövetség (AUR) közös bizalmatlansági indítványa nyomán a parlament megvonja a bizalmat a jelenlegi kormánytól.

A Három Tenger Kezdeményezés dubrovnikai csúcstalálkozóján részt vevő Nicușor Dan román újságírók kérdésére reagált George Simion AUR-elnök bírálata, aki szerint az elnök alkotmányértést követetett el, amikor eleve kizárta annak lehetőségét, hogy az AUR és PSD közösen alakítson kormányt.

„Maga az alkotmány beszél Románia nyugati irányultságáról, és amikor ezt a kijelentést tettem, amelyet nyilván nem vonok vissza, ebben a szellemben cselekedtem. Én azt szeretném, és azon leszek, hogy Romániát Nyugat-barát erők kormányozzák” – jelentette ki az elnök.

Úgy értékelte: amúgy is nagyon kevéssé valószínű, hogy a kormányalakítási tárgyalások során PSD–AUR többség alakuljon és kérjen tőle miniszterelnöki megbízást. A PSD hivatalos nyilatkozatai éppenséggel kizárták ezt a forgatókönyvet – mutatott rá Dan, arra utalva, hogy Sorin Grindeanu pártelnök szerint a PSD ellenzékbe vonul, ha nem sikerül – Ilie Bolojan

helyett más kormányfővel – újjáalakítani az európai elkötelezettségű pártok koalícióját, viszont a PSD elnöke ugyanakkor kizártnak nevezte azt, hogy pártja az euroszeptikus, oroszbarát pártnak tartott AUR-ral lépjen kormánykoalícióra.

Arra a kérdésre, hogy nem tart-e az esetleges felfüggesztéstől, amelyet a PSD–AUR összefogással indíthatnának az eltávolítása érdekében, Nicușor Dan azt mondta, nem hiszi, hogy ez komoly felvetés lenne. „Az elnök felfüggesztése nagyon komoly eljárás, amellyel a parlament és aztán az állampolgárok az alkotmányt megsértő elnököket büntetik. Távolról sem vagyunk ilyen helyzetben” – jelentette ki az államfő. Hozzátette: éppenséggel lehet alkotmányos vitát nyitni arról, hogy indokolt-e a felfüggesztése, de szerinte az érvek mellette szólnak.

Románia 2003-ban foglalta alkotmányába az ország európai uniós csatlakozását és NATO-tagságát, amelyet a rendszer-váltás utáni, 1992-es alkotmány két új szakasza részletez.

A parlamentben szerdán olvasták fel az Ilie Bolojan vezette – a PSD kilépése után már csak Nemzeti Liberális Párt (PNL), a Mentsétek Meg Romániát Szövetség (USR) és az RMDSZ minisztereiből álló – kormány ellen beterveztett, a törvényhozók több mint fele által aláírt AUR–PSD bizalmatlansági indítványt. A kezdeményezésről május 5-én szavaz a parlament. (MTI)

Zakariás Zoltán képviselő kilépett az RMDSZ parlamenti frakciójából

Zakariás Zoltán a képviselőház szerdai ülésén bejelentette, hogy kilép az RMDSZ frakciójából. A politikus közölte, hogy a továbbiakban függetlenként, az Erdélyi Magyar Szövetség (EMSZ) képviselőjeként folytatja munkáját. Az ülést vezető

Natalia Intotero tudomásul vette Zakariás Zoltán kilépését az RMDSZ frakciójából. A Hargita megyei képviselő az RMDSZ és az EMSZ közötti megállapodás alapján, az RMDSZ Hargita megyei jelöltlistájáról jutott be a parlamentbe. (Agerpres)

A kormányzat alsóbb szintjeiről is távoztak a PSD tisztségviselői

A kormányzat alsóbb szintjeiről is távoztak a Szociáldemokrata Párt (PSD) politikai alapon kinevezett tisztségviselői – jelentette be szerdán a PSD.

A párt közleménye szerint a PSD valamennyi államtitkári, államtitkárhelyettesi, prefektusi és alprefektusi tisztséget betöltő politikusa benyújtotta lemondását, miután a PSD – a Románok Egyesüléseért Szövetséggel (AUR) közösen – kedden bizalmatlansági indítványt terjesztett a parlament elé Ilie Bolojan nemzeti liberális miniszterelnök leváltása érdekében.

Az Agerpres hírügynökség által idé-

zet közlemény szerint a szociáldemokrata tisztségviselők távozása a Bolojan-kabinet tervezett megbuktatásához igazodó, „méltóságteljes lépés”.

„A kormányzás módjának megváltoztatása és a nemzetgazdaság hanyatlásának megállítását jelenleg fontosabb, mint tisztségek vagy tisztségek megtartása egy működésképtelen kormányban” – olvasható a közleményben.

A PSD választmánya hétfőn döntött arról, hogy a kormányzat alsóbb szintjeiről is visszahívja tisztségviselőit. Ezt Sorin Grindeanu pártelnök azzal indokolta, hogy világos helyzetet akarnak teremteni, „ne mondhassa senki, hogy

egyes PSD-politikusok még a kormányoldalt képviselik”.

A Digi24.ro hírportál szerint a PSD-nek mintegy 50 államtitkára és államtitkárhelyettese volt a minisztériumokban, az ország 41 megyéje közül 22-ben szociáldemokrata prefektus vezette a kormánybiztosi hivatalt. A PSD-nek 22 alprefektusa is volt.

A PSD miniszterei már múlt héten kiléptek a kormányból. A Nemzeti Liberális Párt (PNL), a Mentsétek Meg Romániát Szövetség (USR) és az RMDSZ minisztereivel hivatalban maradó Bolojan-kabinet sorsáról május 5-én szavaz a parlament. (MTI)

Az EB szerint jogellenes, hogy a Meta lehetővé teszi kiskorúaknak az Instagram és a Facebook használatát

Jogellenesnek nevezte az Európai Bizottság szerdán, hogy a Meta lehetővé teszi kiskorúaknak az Instagram és a Facebook használatát.

Az Európai Bizottság előzetes megállapítása szerint a Meta közösségi médiaplatformot működtető amerikai vállalat ezzel megsértette a digitális szolgáltatásokról szóló szabályozást – közölte a testület.

Noha a Meta saját felhasználási feltételei 13 évben határozzák meg a közösségi médiaplatformok biztonságos eléréséhez szükséges minimális életkort, a vállalat által a korlátozások érvényesítésére hozott intézkedések nem tűnnek hatékonyak. Nem akadályozzák meg a 13 évnél fiatalabbakat abban, hogy hozzáférjenek a szolgáltatásaikhoz, és nem azonosítják, nem távolítják el őket azonnal – írták.

Közölték továbbá, hogy a 13 év alatti felhasználók jelentésére szolgáló eszköz nehezen használható és nem haték-

ony, mivel akár hét kattintást is igényel a bejelentőlap elérése, amely nem töltődik ki automatikusan a felhasználó adataival.

Ha valakit korhatár alattiként jelentenek, gyakran nincs megfelelő nyomon követés, és a bejelentett kiskorú tovább folytathatja a szolgáltatás használatát bármilyen ellenőrzés nélkül.

Az uniós bizottság szerint a Meta saját értékelése figyelmen kívül hagyta azon uniós bizonyítékokat, amelyek azt mutatják, hogy a 13 év alattiak nagyjából 10-12 százaléka használja az Instagramot vagy a Facebookot.

Figyelmen kívül hagyta azon megállapítást is, hogy a fiatalabb gyerekek kiszolgáltatottabbak az olyan szolgáltatások által okozott lehetséges károknak, mint a Facebook és az Instagram – hangsúlyozták.

Az Európai Bizottság közölte: az Instagramnak és a Facebooknak meg kell változtatnia kockázattérítési módszer-

tanát, továbbá meg kell erősítenie a 13 év alattiak felderítését és a szolgáltatásokból való eltávolítását szolgáló intézkedéseit. A Metának továbbá hatékonyan kell ellensúlyoznia és mérsékelnie azokat a kockázatokat, melyeket a 13 év alatti kiskorúak a platformokon tapasztalhatnak, és magas szintű biztonságot és védelmet kell szavatolnia a kiskorúak számára – tudatták.

A Meta most intézkedéseket hozhat a jogsértések orvoslására, a hatályos irányelvekkel összhangban. Amennyiben az Európai Bizottság megállapításai végül megerősítést nyernek, a testület meg nem felelésről szóló határozatot hozhat, amely a jogsértéssel arányos bírságot vonhat maga után.

A bírság nem haladhatja meg a szolgáltató teljes éves világméretű forgalmának 6 százalékát. Az uniós bizottság időszakos kényszerítő bírságokat is kiszabhat, hogy a platformot megfelelésre kényszerítse – tették hozzá. (MTI)

ORSZÁG – VILÁG

Románia képes megvédeni magát a drónincidensekkel szemben

Románia képes megvédeni magát a drónincidensekkel szemben, hozzátéve, hogy egy éven belül teljesen működőképes lesz a védelmi rendszer – jelentette ki szerdán Nicușor Dan államfő. A Három Tenger Kezdeményezés (HTK) csúcstalálkozóján részt vevő államfőt dubrovnikai sajtótájékoztatóján arról a legutóbbi esetről kérdezték, amikor egy robbanótöltetet szállító drón zuhant le Galacon. Nicușor Dan hangsúlyozta, hogy ebben az esetben nem Romániát támadták meg, hanem az ukrán határ menti városok elleni orosz légitámadások során kerültek véletlenül drónok román területre. Megjegyezte, hogy az ilyen incidensekhez eddig inkább a Duna-delta térségében szoktak hozzá, nem Galac környékén. Az elnök elmondta, hogy a román hatóságok jelenlegi, az előző évekhez képest továbbfejlesztett kapacitásai már most is lehetővé teszik bizonyos térségek védelmét, a rendszert pedig folyamatosan optimalizálják. Szerinte várhatóan egy éven belül Románia teljes védeltségét ér el ezen a téren. (Agerpres)

AEI: a következő napokban 9,4-9,6 lejre emelkedhet a gázolaj literenkénti ára

Az Intelligens Energia Egyesület (AEI) elnöke, Dumitru Chisăliță szerint a következő napokban 9,4-9,6 lejre emelkedhet a gázolaj literenkénti ára, és egyes töltőállomásokon átmeneti üzemanyaghiány is kialakulhat a nemzetközi olajpiaci feszültségek, a kutak közötti jelentős árkülönbségek és a felvásárlásszerű tankolás miatt. Szerdán közzétett elemzésében a szakértő úgy értékelte, hogy a május elsejei ünnep drágulásokat és helyi ellátási zavarokat is hozhat. Emlékeztetett, hogy a Brent-típusú kőolaj hordónkénti világgpiaci ára a nemzetközi bizonytalanság miatt 110 dollár körül mozog, és bár az üzemanyagárak nem követik tökéletesen az olajét, az irány egyértelműen felfelé mutat. Így a jelenlegi mintegy 9,3 lejes árszintről a gázolaj ára hamarosan 9,4-9,6 lejre nőhet. „Nem robbanásszerű lesz a drágulás, hanem (...) lassú és folyamatos” – jósolta Chisăliță. A szakember szerint kedvezőbb forgatókönyv is elképzelhető, ha a külső feszültségek gyorsan enyhülnek, és az olajár világgpiaci ára csökken, ez azonban egyre kevésbé valószínű. Sokkal reálisabbnak tartja, hogy újabb nemzetközi feszültségek fokozódása esetén a gázolaj ára akár a 10 lejes lélektani határ felé közelítsen. (Agerpres)

Válság halmozva?

(Folytatás az 1. oldalról)

masíroztak a parlamentbe. Bár azóta is szélsőjobboknak becézi őket a média nagy része, attól még lényegében ugyanarról a sleppről van szó. Ne feledjük, a Kárpátok géniuszájának idejében itt még a kommunizmus is nemzeti volt.

A vörös-arany csapatnak elviekben megvan a kellő parlamenti súlya, hogy leváltssa a kormányt. Bár az újdonsült szövetség azért okozott feszültséget a szocdem seregben, de hogy a zavar a vörös erőben van-e akkora, hogy a bizalmatlansági indítvány esetleg ne menjen át, az csak a szavazatszámálláskor derül ki.

Egy kisebb politikai válság már adott, mert ha át is vészelné a kormány a bizalmi szavazást valamilyen csoda folytán, a koalíción belül a mosolyok már nem lesznek őszinték. Eddig sem voltak igazán, mert a szociokról már a ciklus elejétől kezdve mérföldnyiről lerítt, hogy ezt a fránya reformeresdit csak addig fogják eljátszani, amíg a megszorító intézkedések – amiket egyáltalán az ő meggondolatlan pénzszozásuk tett szükségessé – el nem érik az állami szféra zsíros állásaiban lebzselő klientúrájukat. Amíg a kisémbert kellett nyúzni a megszorításokkal, addig nem volt különösebb baj.

Ha bukik a kormány, a politikai válság akkor válik egész komollyá, és csak találgatni lehet, hová fajul. Egy olyan helyzetben, amikor senkinek nincs abszolút parlamenti többsége, a kormányalakító játszmában az elnök az erős ember, mert nincs olyan alkotmányos kötelezettsége, hogy a legnagyobb párt jelöltjét kelljen felkérnie kormányalakításra. Mást is megbízhat a pártokkal való egyeztetések után. Am ha a vörös arany ott marad a regáti politikai fűszerpolcon, csípős nyár elébe nézünk. Már csak annyi kell ennek a cirkusznak a tökéletessé tételéhez, hogy játsszuk el a külföldi hitelezők bizalmát, és hagyjuk elúszni az újjáépítési alpból megmaradt pár milliárd eurót is. Olyan államcsődöt lehet itt főzni őszire, hogy két-három generációt is rákvörösrre csíphet, amíg törlesztik az árát.

Százötven településen négyszáz kilométernyi vízvezeték épül

(Folytatás az 1. oldalról)

Csibi Attila Zoltán, a Maros megyei RMDSZ elnöke előljáróban hangsúlyozta az RMDSZ szerepét, következetes munkáját és felelősségvállalását annak érdekében, hogy egy tizenöt éve elakadt fejlesztést sikerült újjá indítani. A beruházással 44 közigazgatási egységben több mint 91.000 ember mindennapjai válnak könnyebbé azáltal, hogy minőségi ivóvízellátásban részesülhetnek.

Egy nappal korábban, április 28-án, kedden írták alá Bukarestben az Aquaserv, a Maros Megyei Tanács és az Unió Fejlesztésekért Felelős Minisztérium képviselői az Európai Projektekért és Beruházásokért Felelős Minisztériumban minden idők legátfogóbb Maros megyei vízügyi infrastruktúra-fejlesztési projektjét. A több mint 186 millió eurós beruházás kivitelezési előkészítései megkezdődtek, és több térségben a munkálatok hamarosan indulnak. A cél egy korszerű, biztonságos és hosszú távon stabil víz- és csatornahálózat kiépítése több mint 150 település számára.

Tizenöt éve elakadt tervet valósítanak meg

Sipos Levente, az Aquaserv vízügyi vállalat vezérigazgatója történelmi jelentőségű beruházásként jellemezte az uniós projektet, amelyet 2011-ben hirdettek meg, de a fellebbezések, bírósági eljárások útvesztőjében elakadt. 2021-ben, azt követően kezdtek újra foglalkozni vele, hogy a vállalat vezetését át-

Fotó: Nagy Tibor

vette. Két és fél éven belül több tízezer ember mindennapjai változnak meg, mivel egy olyan korszerű ivóvíz- és szennyvízrendszer épül ki, amely évtizedekre meghatározza Maros megye fejlődését. A munkálatok idén nyáron kezdődnek, és 2028 végéig tartanak. A projekt részeként bővül a marosludasi vízmű, és egy-egy új vízkezelő állomás épül Szászrégenben – ahol ötven éve nem végeztek felújítást a vízüzemben – és Erdőszentgyörgyön, ahol a Bözödi-tóból biztosítják a Küküllőmente ivóvízellátását Kőrörszentmártonig.

A Mezőségen jövőtől nem lesz vízhiány

A Mezőség térségében tapasztalható vízhiányt is kiküszöbölik, mivel a tervezett 7,5 kilométeres vezetékrendszer kimondottan a Mezőséget szolgálja majd ki, ahol évek

óta gondot jelent, hogy nyári időszakban korlátozni kell a vízszolgáltatást, mivel a hálózat nem képes kielégíteni a megnövekedett fogyasztási igényeket. Ezt a problémát megoldják, mivel a projekt révén közel duplájára nő a gerincvezeték vízhozama, ugyanis a jelenlegi óránkénti 200 köbméteres vízhozamot óránként 380 köbméterre növelik. A tervezés elkészült, a kivitelezés folyamatban van, remélhetőleg év végéig befejezik, így az idén még nem, de jövő évtől a Mezőségen nem fog ivóvízhiánytól szenvedni a lakosság.

Új vízüzemek, csatornahálózat-kiépítés

Az Erdőszentgyörgyre tervezett vízüzem megépítése a parajdi bányakatasztrófát követően vált sürgetővé, miután a bányából kiömlő sós víz károsította a Küküllőmente

településeit ivóvízzel ellátó Kis-Küküllőt. A magas sótartalom miatt hosszú időre használhatatlanná vált az ivóvízrendszer, és ivóvíz nélkül maradtak a térségben élők. A hasonló természeti katasztrófák okozta problémákra nyújt megoldást az Erdőszentgyörgyön megépülő vízüzem, amely ellátná Erdőszentgyörgy mellett Székelyvécke, Szásznádas, Zágó, Csatófalva, Gyulakuta, Balavásár, Kőrörszentmárton és Havad községeket. A kivitelezési szerződés közbeszerzés alatt van.

Szászrégenben is épül egy teljesen új vízkezelő állomás, amely Szászrégen és a hozzá tartozó községek – Gernyeszeg, Vajdaszentivány, Beresztelke, Faragó, Alsóidecs, Görgényoroszfalu, Petele – ivóvízellátását biztosítja.

Marosludason elkészül Andrásytelep és Eckentelep ivóvízhálózata, ugyanakkor itt is kibővítik a vízüzemet, és megnövelik a kapacitását. A marosludasi vízmű jelenleg Ludas és további nyolc közigazgatási egység – Marosbogat, Mezőtőhat, Mezőzáh, Mezőmehes, Mezősályi, Mezőszengyel, Mezőgerebenes, Mezőbodon – vezetékes vizét biztosítja. A korszerűsítést követően mindhárom vízmű képes lesz a később rácsatlakozó települések vízellátását is biztosítani.

A projekt a szennyvízhálózat bővítését is magában foglalja. Ennek keretében 35 km csatornahálózat épül Panitban, Marosugrán és Kerekeszentpálon, ahol kibővítik a

szennyvíztelepet is. A beruházás eredményeképp 91.258 személy jut majd vezetékes ivóvízhez, a szennyvízrendszerhez csatlakozók száma 3.882 lesz – ismertette a tervek az Aquaserv vezérigazgatója.

Minőségi ivóvizet biztosítanak a térségben

A Maros Megyei Tanács elnöke, Péter Ferenc szerint ez minden idők egyik legjelentősebb megyei beruházása, amely több mint 90 ezer ember számára biztosít jobb minőségű ivóvizet. A projekt összártéke 927.098.555 lej, és a vízügyi infrastruktúra minden részét érinti. Mint elmondta, 2016-ban, amikor átvette a megye vezetését, a jelenleg újjá indított projektet előkészítve találta, azonban az Aquaserv előző vezetése alatt elakadt, és nem volt kellő akarat a folytatásra. Kiemelte a jelenlegi vezetés pozitív hozzáállását és felelősségvállalását ennek a legnagyobb közösségeket érintő projektnek a kivitelezésében, amely a Nyáradmentét, a Mezőséget, a Küküllőmentét és a Felső-Maros mentét is érinti. A 186 millió eurós finanszírozásból 123 millió uniós alap. A projekt befejezését követően ezek a települések jó minőségű vezetékes ivóvízhez jutnak, és jól működő szennyvízhálózat is kiépül, ahogyan az a 21. században minden fejlett régióban elvárható. Ez több mint egy projekt, ez az élet-színvonal emelését is jelenti, amely meghatározó lehet a fiatalok itthon maradásában is – fejtette ki a megyei tanács elnöke.

CSÜTÖRTÖKI KIMENŐ

Elmélkedés a múlttól

Sebestyén Mihály

A múltat nem elfeledni, hanem megérteni kell. Kell? Tényleg kellemes? A kijelentés mondat nem tőlem származik, én is csupán átvettem egy bölcs ember (vagy több egymást követő generációból származó bölcs férfi és nő) megállapítását, nem minden kritikai melléközöngé nélkül. Erre vallanak a kérdőjelek.

A múlt megértése, feltárása és értelmezése több hivatásnak is tápanyaga. A történész és politológus éppen úgy szemügyre veszi, megforgatja, belekóstol, ráharap, mint az archeológus vagy a tanár és diák, az amatőr, műkedvelő, nyelvészkedő profán és a magát profinak tartó, félremagyarázó amatőr, összeesküvések elméletét szövögető pókember.

A múlt adva van, megismerhető, bemérhető, objektíven megítélhető, képlékeny, és az értőnek feltárja titkait, ha gondolkodik, ha meglátja – és nem kitálja – az összefüggéseket. Az alá- és fölérendelt viszonyokat, szereplőket, helyzeteket és megoldási kísérleteket, kitérésirányokat, bukásokat és felemelkedéseket. A történelem mozgatórugóit – ahogy mondani szokás.

A múlt rejtőzködő, titkolózó, bezárt ajtó, kapuk, bevehetetlennek tűnő várfalak sorozata. A múlt mélyen fekszik, hamis rétegek alá búj, megfelfejthetetlen talányokat ad fel, folytonosan csapdába csal, tévutakra csábít, visz, elcsavarja fejedet és megcsal, szemberöhög és hátat fordít neked. Olyan, mint a hold láthatatlan oldala.

De miként a hold túlfelét már ismerni véljük, a minap az Orion úrhajó is megkerülte, felvételeket készített, amelyet évekig lehet tanulmányozni, csámcsogni rajtuk, akként a történelmi múlt is egy-

szer-egyszer jókedvében van, és feltárja magát a kutatónak. Ha az kellően szorgalmas, hajlandó lemondani a népszerűség könnyű babérjairól, felkészült, megfelelően szerény és persze rugalmas. Tud váltani, veszíteni, újrakezdeni. Mint az örök szerelmes. Aki felkészül a meglepetésekre, és vállalja az unalmas pepeszelést. Nem rohan a múltó siker s délibábok után. Még akkor is, ha úgy érzi, hogy a múlt olykor bábozik vele. Régi nagyok kezére húzott báb.

Remélhetően a siker veszi majd ölébe. Vagy benyit hozzá egy szép napon. A piramisok tövében, a tengerfenék mélyén pihenő vitorlásból kiemelt kincsek érkezésével, a vatikáni könyvtár dokumentumai között, egy erdélyi ásatáson megleli a hiányzó láncszemet, rátalál hősére, aki esendő ember léteire legyőzte kora koloncáit, nagyszerű volt egykor, bár kortársai nem ismerték fel nagyságát. Ezen lehet bánkódni, de sokkal okosabb elismerni, világgá kiáltani a nagyságot.

A múlt minden perce tartogathat valami újat a régiségben. Ez nem ellentmondás. Ez a folytonosság. Amit lehet tagadni, taglalni, szakaszokra bontani, szembehelyezni egymással a részleteket, vagy megtalálni közöttük, bennük az azonoság csírát, vonásait, trendjeit, elfogadni és emberileg megérteni. Ettől szép a tudomány és annak művelése. Egyedüli tulajdonságunk az élőlények között az emlékezés, az idő tudatos érzékelése. Ez segített többek között kiemelkedni az állatvilágból.

De ezt te úgyis tudod. Hiszen neked is van személyes múltad. Harcaid, híres mondásaid, terveid és utódaid. Kudarcaid és sikereid. Ami reád tartozik leginkább.

Egyébiránt jól vagy? Gondolsz a jövőre is?

Átvette a második tartálykocsit a Maros Megyei Katasztrófavédelmi Felügyelőség

Április 29-én, szerdán sajtótájékoztató keretében hivatalosan is átvette a második nagy kapacitású, ivóvíz szállítására is alkalmas tartálykocsit a Maros Megyei Katasztrófavédelmi Felügyelőség. Az eszköz beszerzésére a Maros Megyei Tanács nyújtott támogatást.

Szeredai Vivien

A sajtótájékoztatót részt vett Barabási Antal Szabolcs, Maros megye prefektusa, aki többek között kiemelte, hogy akkor vált nyilvánvalóvá, hogy a megyének szüksége van nagy kapacitású tartálykocsira, amikor tavaly a parajdi bányakatasztrófa következtében a Kis-Küküllő vize ihatatlanná vált, és több ezer lakos ivóvíz nélkül maradt. Az első, ivóvíz szállítására is alkalmas tartálykocsit az év elején adták át, most pedig a második is megérkezett Marosvásárhelyre. Barabási Antal Szabolcs hangsúlyozta, hogy Romániában egyedül Temes megyében van még két nagy kapacitású tartálykocsi, így Maros megye az élen jár a katasztrófavédelem és a lakosság biztonsága szempontjából.

A Maros Megyei Tanács elnöke, Péter Ferenc elmondta, hogy a tartálykocsi 470 ezer lejbe került, amit a Maros Megyei Tanács forrásaiból biztosítottak. Hangsúlyozta ugyanak-

kor, hogy a jövőben is mindent meg fognak tenni annak érdekében, hogy a Maros Megyei Katasztrófavédelmi Felügyelőség a lehető legfelszereltebb legyen, és minden eshetőségre fel legyen készülve.

Handrea Călin-Ioan dandártábornok, a Maros Megyei Katasztrófavédelmi Felügyelőség vezetője kiemelte, hogy az intézmény csupán hasznosítja az újonnan beszerzett eszközt, a valódi kedvezményezettek azonban a közösség tagjai lesznek – helyi, megyei és országos szinten egyaránt. Mint mondta, a tartálykocsi önmagában három nagy kapacitású tűzoltóautónyi vizet képes tárolni, ami például nagyobb tüzesetknél hatalmas segítséget jelent, hiszen lehetővé teszi a gyorsabb és hatékonyabb beavatkozást ott, ahol a legnagyobb szükség van rá. Handrea Călin-Ioan hangsúlyozta, hogy Prahova megye egyes részein jelenleg is ivóvízhiánnyal küzdenek, így a közeljövőben a Maros Megyei Katasztrófavédelmi Felügyelőség egyik tartálykocsiját várhatóan segítségül hívják majd.

Clonț Ioan őrnagy, a katasztrófavédelem logisztikai osztályának vezetője elmondta, hogy a tartálykocsi kapacitása 30 ezer liter. Tisztító és fertőtlenítő rendszerrel is rendelkezik, ami lehetővé teszi az ivóvízszállítását is.

Fotó: Nagy Tibor

1007. szám

Tudománytörténeti ínyencségek II.

Gazda István

Oláh-Gál Róbert

Ahogy a múlt heti írásomban említettem, a „Hiúzok társasága” egy főleg orvostörténelemszereplő álló csoportosulás volt. A csoport legjellegesebb képviselője a korábban Kolozsvárott oktató Benedek István orvosprofesszor volt, Benedek Elek unokája, de nem kevésbé vált híressé Antall József orvostörténész, Magyarország 1989 után első szabadon megválasztott miniszterelnöke, vagy Vekerdi László, akit a művelt Magyarország legnagyobb tudománytörténésze és művelődéstörténésze tartanak.

Első körben a Hiúzok tágabb társaságának tagjai orvostörténészek voltak: Benedek István, Berend Mihály, Birtalan Győző, Csillag István, Czeizel Endre, Hidvégi Jenő, Karasszon Dénes, Kenéz Győző, Lambrecht Miklós, Szállási Árpád és mások.

Ma már csak a hajdani Hiúzok legfiatalabb tagja, Gazda István tudománytörténész él, és a csíkszeredai EME fiókegyesület meghívására 2025. október 9-én *Széchenyi és Bolyai* címmel nyilvános ünnepi előadást tartott az MTA megalakulásának 200. évfordulója tiszteletére. (A múlt heti írásom első részében szereplő információk nagyrészt Gazda István előadásán hangzottak el.) Ehhez kötődik, hogy Gazda István foglalta kötetbe teljesre törekvően a Széchenyi-kronológiát és az Akadémia által kiadott több száz oldalas Bolyai Farkasmonográfiát.

Azt hiszem, a legtömörebben a

Wikipédia ismerteti Gazda István munkásságát, ebből idézünk:

„1994-ig az ELTE oktatója volt, ekkor az ELTE Bölcsészettudományi Karán megszüntették a tudománytörténet oktatását, s ekkor Szabó Árpád akadémikussal együtt létrehozta a Magyar Tudománytörténeti Intézetet, amelyhez a szakma jó néhány jeles képviselője kapcsolódott, s amelynek alapítása óta igazgatója. Emellett felkérték, hogy az akkor alakult Gábor Dénes Műszaki Informatikai Főiskolán szervezze meg a tudománytörténet és a művelődéstörténet oktatását, és készítse el azok első főiskolai tankönyveit. Később a szlovákiai Révkomáromban létrejött Selye János Egyetemen a tudományok szakirodalmi forrásait megismertető tantárgy előadójának volt.

A Magyar Tudománytörténeti Intézet gondozásában eddig – szerkesztésében – több mint 130 nagyobb tudománytörténeti munka jelent meg (lásd a Wikipédián: Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára néven), ezek egy részének szövege olvasható az interneten is az Országos Széchényi Könyvtár által működtetett Magyar Elektronikus Könyvtárban, valamint az Akadémiai Könyvtár elektronikus könyvtárban (real eod). Köztük Vekerdi László akadémia-története, amelynek teljes szövegét megírásakor, 1975-ben nem engedték megjelentetni, s csak 1990 után jelenhetett meg Gazda István szerkesztésében.

Szabó Árpád (1913–2001) tudománytörténész-akadémikus, a Ma-

gyar Tudománytörténeti Intézet alapító elnöke egyetlen nagyobb magyar nyelvű matematikátörténeti munkája szintén az intézet összeállításában látott napvilágot. Az első nagyobb Brassai Sámuel-válogatás is az ő gondozásában jelent meg. Szöveggyűjteményt adott ki a magyar matematika, csillagászat, fizika és kémia történetéről.

Nagyon sok egyéb tudománytörténeti munka összeállítása is neki köszönhető, köztük Csíky Gábor földtudomány-történeti monográfiája, Vargha Domokosnénak az egykori csillagászból, Gauss tanárától, Zách János Ferencről írt munkája, a magyar szabadalomtörténeti monográfia, az Eötvös Loránd hagyatékából előkerült s egykoron Eötvös által készített fényképfelvételekből összeállított különleges munka, Karasszon Dénesnek a magyar állatorvoslás kultúrtörténetéről összeállított kétkötetes monográfiája, Ács Tibornak a reformkor hadikultúrájáról írt műve, valamint Benedek Eleknek kötetben soha meg nem jelent, a magyar tudomány, kultúra és oktatásügy témakörében készített, többnyire álneven publikált – s így alig ismert – írásaiból összeállított háromkötetes munka.

Jóvoltából mintegy 30 orvostörténeti munka jelent meg az elmúlt másfél évtizedben (mellesleg ő az Orvostörténeti Közlemények főszerkesztője), köztük Szállási Árpádnak a magyar írók orvosairól készített érdekes kötete, az 1848–49-es forradalom és szabadságharc egészségügyét összefoglaló kétkötetes munka, az első magyar lexikon-

íróról, az orvos Weszprémi Istvánról készült tanulmánykötet, a múlt magyar orvostörténezeit első alkalommal bemutató munka, Dörnyei Sándor két nagy orvostörténeti-gyógyszerésztörténeti bibliográfiája, a Daday András-hagyatékából feldolgozott kétkötetes akadémiai monográfia, az 1944-ben elhunyt, egykoron Kolozsvárott élt Pataki Jenő hagyatékából feltárt kötet az erdélyi orvoslás történetéről, Takáts László munkája a Rákóczi-szabadságharc egészségügyéről, az Esztergomban élt Feichtinger Sándor főorvos 19. századi orvosi naplójának teljes szövege, valamint egy kötet az 1956-os forradalom és szabadságharc fővárosi egészségügyéről.

Ő szerkesztette az Orvosi Hetilap 150. évfordulójára kiadott kötetet, amelyet az MTA 2008-ban nívódíjjal jutalmazott, szerkesztett egy művet az Urológiai Klinika tör-

Technikatörténeti Komplex Bizottsága mellett részt vesz a Művelődéstörténeti Bizottság és az Orvostörténeti Szakbizottság munkájában is, emellett alelnöke a Jedlik Ányos Társaságnak és elnöke a Szily Kálmán Alapítványnak, alelnöke a Magyar Orvostörténelmi Társaságnak, valamint kuratóriumi tagja a Magyar Örökség díjat évente odaítélő bizottságnak.

Gazda István szívügyének tekinti Benedek Elek hagyatékának ápolását is, és kötetekbe szerkeszti Benedek Elek kevésbé ismert írásait is, például a korabeli parlamenti tudósításait is. Itt most csak három kötetét emelném ki:

1. *Az ismeretlen Benedek Elek*. Kötetben eddig nem közölt, 1881–1892-ben írt publicisztikáiból az írásokat összegyűjtötte és jegyzetekkel kiegészítette Perjámosi Sándor. Sajtó alá rendezte Gazda István.

Bíró Béla matematikatanár, a Benedek Elek-emlékház vezetője érdekességeket magyaráz Gazda Istvánnak

történetéről s egy másikat a Magyar Sebész Társaság elmúlt 100 évéről. A Magyar Tudománytörténeti Intézet kiadásában, Gazda István gondozásában az elmúlt másfél évtizedben sorra jelentek meg Schultheisz Emil orvostörténész professzor nemzetközi visszhangot kiváltó művei, továbbá a professzor születésének 80. és 85. évfordulóján köszöntő emlékkötet. Neki köszönhető az Antall József orvostörténeti írásait bemutató kötet is.

Gondozásában jelentek meg a Jedlik Ányos Társaság Király Árpád szerkesztette nagy Jedlik-monográfiái, részt vett az állandó Jedlik-kiállítás és az állandó Eötvös-kiállítás összeállításában, Sipka Lászlóval együtt vezető szakértője volt az *Álmok álmodói* elnevezésű, 2002-ben egy éven át nyitva tartó hatalmas tudomány- és technikatörténeti kiállításnak, amelyet 800 ezren tekintettek meg, s amely komoly sikert hozott e szakmák számára. Közreműködésével állították össze 2005-ben az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Tudományos Akadémia közös könyvtörténeti kiállítását, amely első nyomtatott magyar nyelvű tudományos könyveinket mutatta be a 16–19. századból (köztük erdélyi kiadványokat is), s ő rendezte az akadémiai könyvkiadás 175. évét bemutató tárlatot is.

Az Akadémia Tudomány- és

2. *Az ismeretlen Benedek Elek* (második gyűjtés). Kötetben eddig nem közölt, 1892 és 1910 között írt publicisztikáiból az írásokat összegyűjtötte Perjámosi Sándor, szerkesztette és az előszót írta A. Szála Erzsébet, sajtó alá rendezte Gazda István. Nyugat-magyarországi Egyetem, Magyar Tudománytörténeti Intézet, Sopron–Piliscsaba, 2007.

3. *Az ismeretlen Benedek Elek* (harmadik gyűjtés). Kötetben eddig nem közölt, 1911 és 1929 között írt publicisztikáiból az írásokat összegyűjtötte Perjámosi Sándor, szerkesztette és az előszót írta A. Szála Erzsébet, sajtó alá rendezte: Gazda István. Nyugat-magyarországi Egyetem, Magyar Tudománytörténeti Intézet, Sopron–Piliscsaba, 2009.

Fontosnak tarom kiemelni, hogy Benedek Elek jelentette meg unokája, Benedek István gyermekkori történeteit *Öcsike nadselű gondolatai* címmel, több változatban is. Könyv mellett újságban is. Kisbacacon ki is van állítva, a Benedek Elek-emlékházban.

Mindenkinek tisztelettel ajánlom a kisbacacon Benedek Elek-emlékház meglátogatását, irodalomtörténet, tudománytörténet és helytörténet szempontjából is alapvető információkat szerezhet. Minden erdélyi magyar embernek ismernie kellene!

A Benedek Elek-emlékház előtt: Bíró Béla, az emlékház adminisztrátora, Gazda Istvánné, Gazda István és O.G.R., a cikk írója

A természet kalendáriuma (DCCXIX.)

Kiss Székely Zoltán

*Fénynek, melegnek újulása van,
Virág a földön, új remény a szívben,
Elhagyja ágyát a nehéz beteg,
Hogy e szép földön még körültekintsen.
Eldobja mankóját a csüggedés,
Megszűnnek a bajok, a veszteségek,
Mikor a gyönyörű május van itt,
Mikor a békák brekkekéznek.*

*Erdő, mező, ég, föld úgy csalogat,
Mint nevető lány ünneplő ruhában.
Oh mennyi kéj van, inger és gyönyör
Pacsirtadalban, illatos virágban.
Tavaszi! Tavasz! Te földünk mosolya,
Ki az egész világot megigézed!...*

Reviczky Gyula Májusával indulok az új hónap elé, még akkor is, ha némiképpen hűti kedvemet a két utolsó sor:

*S mégis van bűzhödt, piszkos pocsolya,
Ahol a békák brekkekéznek.*

A latin Maius hónapot Ovidius szerint a meglelt korúak (maiores) tiszteletére nevezték el. A görögöknél **Maia** a pleiászok egyik csillaga volt, Zeusz szeretője, és a főistennel együtt töltött éjszakák eredményeként **Hermész** anyja. Ez a planétaistenfi az asztrológia májusi Ikrek jegyében van „otthon”. A csilagkép olümposzi védnöke ugyanakkor **Apollón** volt. Maia a növekedés és a szaporulat felett bábáskodott, s a május valóban a növekedés hónapja. Ovidius fején találta a szöveget, hisz maior, maius a latin magnus, „nagy” melléknév felsőfoka, és a növekedést fejezi ki.

A Julianus naptárreform idején a májust **Jupiternek** szentelték, s elnevezték „mensis Majus”-nak. A római Maja istennőnek május elsején egy vemhes emsét áldoztak ünnepélyes körmenet után, s ezt az emsét elnevezték „majális”-nak. A középkorban az emseáldozat elmaradt, de maga az ünnepség mint „majális” fennmaradt. Maja istennő neve különben egy más formában is megmaradt. A rómaiak ugyanis „Majestá”-nak (a görög „megista” = legnagyobb) is nevezték, s az eredetileg csupán ennek az istennőnek kijáró „majesta” címet később más istenségekre, sőt földi uralkodókra vagy pedig általában „fenséges” fogalmakra is kiterjesztették.

A május mindenütt a nyár aggodalmas adventje volt, aminek a jövővendő termés féltése volt az alapja. A hónap előkészület volt a nyárközépi nagy ünnepekhez.

Május elseje 1889-ben a II. Internacionálé megalakulásával lett a munka ünnepe. A választás igen szerencsés volt. Mint az ősi tavaszi ünnepkör kitüntetett napjához, Európa-szerte régóta hozzákapcsolódott a majális és a májusfaállítás szokása. Népszerűsége láttán az egyház még meg is szentelte a napot. **XII. Pius** május elsejét **Munkás Szent József** mellékünnepévé avatta. A profán május elseje múltja a britekig visszakövethető. A májusfát gyakran galagonyából készítették. Galagonyakoszorú ékesíti az erdők szellemét képviselő „zöld ember” homlokát, ezt akasztják a tehénistállókra, hogy biztosítsa a jó tejhozamot (fehér virág a fehér tejet), a tetőgerendára azért teszik, hogy védje a házat viharok, szellemek és boszorkányok ellen. (A középkorban a galagonya még a boszorkányok fája volt, május 1. előestéje pedig az egyik az évente tartott négy „boszorkányszombat” közül.)

Május 3. már **anyák napja**. E napot a különböző országokban különböző időpontokban ünneplik, de Magyarországon s innen kiin-

dulva a Kárpát-medencében ma már mindig május első vasárnapján.

Május 3-án, 2013-ban költözött álmódott grafikai világába a kökösi születésű **Deák Ferenc**. Számátalan könyvillusztrációja mellett (*Jávorfá-muzsika*, *Hej zöld levél* és *Szegény ember kincse* c. folklór-gyűjtemények, **Benedek Elek Kék, Piros, Ezüst** és **Arany mesekönyv**) gyerekkori emlékem a Napsugárban megjelent, az élő természetet megidéző alkotása, rajzai végigkísérték gyermekeim s unokáim szép iránti érzékenyedését is.

Az anyák napja utáni hét Magyarországon 2013 óta **a születés hete**. E nap mellé állítom **Garai Gábor** talán legszébb versét, az **Asszony a napon** című költeményét:

*Gömbölyű rügy, tömény bonyodalom;
magában ül és hallgat a padon.
Bombázza a nap, vad tavaszi fény,
s megszelídül a szeme íriszén.
Nagy örömben mintha szállana,
bár meg se mozdul – boldog, hogy anya;
s hogy anya lett, bentről vallatja már
az a remény – ragyogás? vak homály? –
mit ösztöne méhébe fogadott,
az eszméletlen, testtelen titok.
És mosolyogva beszélget veled,
gyermekével, ki még nem gyermeke,
vele, ki – hiszen még nem szülte meg –
akármilyen: szép, csúf, jó s rossz is lehet,
de bármi lesz – már teste részeként
issza mohón a létezését, a fényt;
és bármi lesz, immár el nem szakad
tőle: szabad lesz – s ő rabja marad.
Majd emmi kér, s ha járni megtanul,
boldogan jár – vagy boldogtalanul...
Apjára üt – vagy rá emel kezét?!
Ő vár, szül és nevel – mást nem tehet.
A nemlét zárját fölnyitotta – hát
méltnál remél egy testté lett csodát.*

Május 5. az **Európa Tanács** hivatalos ünnepe. 1949-ben május 5-én Londonban alakult meg az **Európa Tanács Miniszteri Bizottsága**; az Európa Tanács 1964. óta ünnepli ezt a napot; az **Európai Unió** május 9-én **Európa napját**.

*Goethei csend. A lombon egy madár,
alig lebeg, mint ez a német nyár,*

Bolyai-féle pónyikalmafa első virágai a Szentenderei Református Gimnázium előkertjében, 2019

Napsugár, 1970. április – a havilap fedőlapja Deák Ferenc grafikája

*melyet a szó, a lefordítható
úgy rajzol most, hogy csak bent látható.*

*És odabent a rímek bölcs öreg,
habos patakban álló nagy kövek,
kecsesen átlép rajtuk hófehér
szlávtañcain egy pirosajkú szél.*

*A hegytetőn a franciás romok
magyar-török világgal rokonok.
Épp lemenőben olasz fellegen
aranyfehér mosoly a szerelem.*

*Egész világ kezében peng a lant,
amely mögött a parti csend flamand.
A tó észbontó tükrein az éj
szemembe sír: szegény Yorick, ne félj!*

Igen, **Yorickot**, **Hamlet** gyerekkori sziporkázó elméjű udvari mulattatóját – koponyája ott van a dán királyfi kezében – biztatja így **Lászlóffy Aladár** a 2010-ben megjelent **Ledőlési határidő** című kötet **Ó, Európa** című versében. (Tán sejtett már akkor valamit a ma történéseiből?)

1930. május 6-án született Csíktaplocán **Csedő Károly** gyógyszerész, egyetemi tanár, szakíró, a **Magyar Tudományos Akadémia Kolozsvári Akadémiai Bizottságának** és a **Román Akadémiának** tagja. 1949-ben érettségizett a **csíkszeredai Segítő Mária Főgimnázium**-ban, majd 1953-ban gyógyszerészi oklevelet szerzett még Kolozsváron, az **Orvostudományi és Gyógyszerészeti Intézet Gyógyszerészeti Tudományi Karán**. Ez első és utolsó munkahelye is – már Marosvásárhelyen. Doktori értekezését a paprika gyógyászati hatóanyagairól 1962-ben védte meg. Szak- és ismeretterjesztő tanulmányait a növényi hatóanyag-kutatás, valamint a gyógynövény-értékesítés és az etnobotanika tárgyköréből magyar, román és német nyelven az **Orvosi Szemle**, a **Revista Medicală**, a **Farmacacia**, a **Die Pharmazie**, a **Note Botanice** szakfolyóiratok számaiban és gyűjteményes kötetekben közölte. 1990-től a Farmakognóziai (gyógynövény- és drogismeret) és Fitoterápiai Tanszékének vezetője, a Gyógyszerészeti Tudományi Kar dékánja volt. Több mint 80

tudományos dolgozat és nyolc szakkönyv főszerzője, 200 dolgozat és öt szakkönyv társszerzője. Főbb kutatási területei közül csak mutatóba néhány: alkaloidtartalmú növények (mák, paprika) fitokémiai vizsgálata; a romániai gyógynövényállomány mennyiségi és minőségi felmérése Hargita, Kovászna, Maros, Beszterce-Naszód, Brassó és Szatmár megyében, a Fogarasi-medencében és Dél-Dobruzsában; a Keleti- és Déli-Kárpátok (a Priszlop-hágótól a Kazán-szorosig) borókafajai földrajzi elterjedésének felmérése és illóolaj-tartalmának meghatározása; népgyógyászati adatok gyűjtése és azok hatásának ellenőrzése; furokumarinok izolálása és szerkezetének megállapítása a rutafélék család fajaiban; a mogoró, legyezőfű és eperfa hatóanyagainak izolálása; gyógynövények (kalendula, rebarbara, éger, nyírfa, paszuly, szálvia, rozmaring, zsurlók, görögszéna) ásványanyag-tartalmának meghatározása; védett növények (sárga tárnics, angyalgyökér) természetesi lehetőségei a Csíki-

medencében; a Dél-Hargita gyógy- és fűszernövényeinek felmérése és hatóanyag-tartalmának vizsgálata; a Kelemen-havasok pásztorai által a legeltetési időnyben használt gyógynövények; a Keleti-Kárpátokban honos madárberkenye antioxidánsvitamin-tartalmának vizsgálata; a romániai Kárpátokban előforduló sisakvirágfajok fitokémiai vizsgálata.

Mindemellett volt arra is ideje, hogy **Bolyai Farkas** jelképnövényét, a pónyikalmát népszerűsítse az egész Kárpát-medencében oly módon, hogy ő adományozott először a vásárhelyi sírkert pónyikalmafájáról metszett oltóvesszőkről az **Újfehértói Gyümölcs- és Dísznövény-termesztési Kutatóintézet**ben elszaporított – tehát a sírkerti fával azonos örökletes anyaggal rendelkező – csemetét annak az első iskolának, a **Kispesti Bolyai János Általános Iskolának**, ahol Bolyai-fát ültettek. (**Jakab Barna**, a **Bolyai Farkas Líceum** tanára által metszett oltóvesszőkről származó csemeték eredetét igazoló dokumentumot **Oláh Anna** Bolyai-kutató adta át ezeknek az iskoláknak. Azóta számos iskolakertben ápolnak Bolyai-pónyikalmafát; a **Szentendrei Református Gimnázium**ban a **Bolyaiak amfiteátrum-terme** előtti parkba is ültettünk egyet. Már az is rég termőre fordult.

E hétre búcsúzom a Sároberkén 1907. május 7-én született **Szabédi László Ragaszkodásával** a **Bárei csujogatók**ból:

*Zöld levele a somfának,
mond meg, legény, az anyádnak,
vessen foltot len-ingére,
térjen a jobbik eszére;
mert amilyen nagy a határ,
bűbajos füvek után jár,
hogy levükkel megittasson,
engem tőled elszakasson.*

*Tőled akkor szakadok el,
ha az anyád arra felel,
hány fű terem a határban,
egy tagban hány szalmaszál van,
hány tolla három bagolynak,
hány szőrszála három lónak.
Nem szakadok el akkor sem,
csak ha nyírfán alma terem
s meggy a rakotya-levelen,
kapufélfán leves körte, –
azt is megesszük kettesbe.*

Maradok kiváló tisztelettel. Kelt 2026-ban, Szent György havának utolsó napján

Épített örökségünk

Kastély, hit és nemesi múlt egy város szívében

(Folytatás múlt pénteki lapszámunkból – befejező rész)

Nagykároly neve nem csupán egy települést jelöl a térképen, hanem egy olyan történelmi színteret, ahol évszázadok eseményei, sorsfordító döntései és csendes mindennapjai rakódtak egymásra.

A város múltja nem könyvek lapjain él elsősorban, hanem az épületek falaiban, az utcák vonalvezetésében és abban a sajátos hangulatban, amely egyszerre idézi a régi nemesi világot és a közösségi élet állandóságát.

A város szívében álló Károlyi-kastély nemcsak Nagykaroly legismertebb jelképe, hanem a térség egyik legmeghatározóbb történelmi épülete is. Eredetileg erődített várként szolgált, majd az idők során reprezentatív kastéllá alakult át, tükrözve a változó korok ízlését és igényeit.

Falai között egykor politikai tárgyalások, társasági események és mindennapi élet zajlott, miközben a kastély a hatalom és a kulturális befolyás központjaként is működött.

Az épület története szorosan összefonódik a Károlyi család nevével, amely évszázadokon át meghatározta nemcsak a város, hanem a régió sorsát is.

Nagy-Bodó Tibor

A Károlyi-örökség

A Károlyiak jelenléte túlmutatott a kastély falain: gazdasági, politikai és kulturális értelemben egyaránt formálták Nagykaroly fejlődését.

Támogatták az egyházi intézményeket, hozzájárultak az oktatás és a városi infrastruktúra fejlődéséhez, miközben a kor szellemiségéhez igazodva próbálták egyensúlyban tartani a hagyományokat és a megújulást.

A család története így nemcsak egy nemesi dinasztia krónikája, hanem egy város történetének szerves része.

A műemlékek generációk hitét, reményeit és megpróbáltatásait őrzik

Nagykaroly műemlékei és templomai külön fejezetet nyitnak ebben az örökségben.

A templomtornyok nem csupán vallási szimbólumok, hanem időtálló jelzőpontok is: generációk hitét, reményeit és megpróbáltatásait őrzik.

A különböző felekezetek jelenléte a városban a történelmi együttélés lenyomata, amely a sokszínűségben találta meg az egyensúlyt.

Ezek az épületek túléltek a háborúkat, rendszerváltásokat és társadalmi átalakulásokat, miközben folyamatosan új jelentéssel telítődtek.

A kastélyt körülölelő parkok, a régi utcák és a műemlék jellegű épületek együttese egy olyan városi szövetet alkot, amelyben a múlt és a jelen szinte észrevétlenül fonódik össze.

Itt a történelem nem távoli és lezárt fejezet, hanem mindennapi tapasztalat: egy kapualj, egy homlokzat vagy egy templomhangja is képes felidézni egy leltűnt korszak emlékeit.

Nagykaroly így lesz több, mint egyszerű történelmi helyszín: élő örökséggé válik. Olyan várossá, ahol a Károlyi-kastély falai, a templomok csendje és a Károlyi család öröksége közösen mesélnek a múlt-ról.

Ez a történet azonban nem zárult le – a jelen kérdéseiben, a megőrzés felelősségében és az emlékezet továbbadásában él tovább, újabb fejezeteket írva egy több évszázados történetben.

Demján László műemlékvédő építész kiegészítése:

A Károlyi név halhatatlan dicsősége

1794-ben, a Károlyi grófok által meghívott Henyei László piarista tanár, nevelő és családi tanácsadó írta meg kéziratában finoman ráutalóan, ráérezve a valóságra: „...ez volt azon vár, melyben te magad is laktál, méltóságos gróf, fiatalabb éveidben, azonkívül szüleid, szintűgy öregatyád, dédatyád és szépatyád, sőt más őseid is több mint 300

éven keresztül laktak a Tiszán túli tartomány igen nagy előnyére, a Károlyi névnek pedig halhatatlan dicsőségére...”.

Ennyit mutathat fel mára egy nemesi vártól a 13. században összeállított váradi regestrumban először megemlített Kaplony nemzetségbeli ősi család.

A család felívelésének legmagasabb fokozatát maga a Rákóczi-szabadságharcos Károlyi Sándor adta, aki a szatmári béke aláírási feltételeinek megteremtőjeként vonulhatott a mindenkori magyar történelembe.

Ősei közül talán a már bárói rangú, felejthetetlen Károlyi Mihálytól indul a ranglétra látványos megmászásának időszaka. Az ő László fiának későbbi gyermeke, élve az alapító Mihály keresztnevével, későbbi ezredesként a Thököly-féle harcokban vesztett oda 1684-ben Matolánál.

Testvére, István, szintén mint ezredes, Buda ostroma után a zentai harcokban áldozta életét. Ezek a veszteségek mutatják leginkább, hogy a harcokban áldozatok árán hogyan lehetett azzá a család, amiért titokban kicsit irigyelhetünk is.

Akik a mi közös magyar életterünkben ragyognak tovább

A történelem szépséges és csúnya oldala is összeölelkezhet. Így tettek néhány évvel ezelőtt éppen a trianoni emléknepkor, a nemzeti összetartozás napján hívták egybe a Károlyi Sándor Alapítvány meghívására a világban szétszórtan élő Károlyi-leszármazottakat.

Nem meglepő módon, a gyökereiktől eltávolodott, de nem elszakadt, néha ősei nyelvvel már küszködő fiatalabb vendégeket a megyei önkormányzat román elnöke ékes magyarsággal köszöntötte. Ugyan mára nem minden korabeli jussukat képező ingatlanjaikat igényelheti vissza a családi mellett középületeket is épített mecénás família, de a leszármazottak azon vannak, hogy a mai városvezetés segítségével felkarolják Nagykarolyt, és segítsenek a jövőt fejlesztő terveik megvalósításában.

Amiről még tudni kell...

Dr. Tempfli Imre egyházi író véleménye mérvadó a kaplonyi szerzetesek által alapított templomról, majd a későbbiekben a Károlyi család végleges temetkezési kriptává alakításáról.

Az általa megfogalmazottak szerint: „A honfoglaló magyarok egyik vezére, Kende a mai Nyírség környékén telepedett le, és főhadiszállása a mai Kaplony területén volt. Jóllehet az első írásos emlék a faluról csak 1267-ből származik, de éppen ebben az oklevélben találunk utalást arra, hogy a helyiség alapítása sokkal korábbi időkre nyúlik vissza.” A fenti Kende vezér fiainak 1080 körüli megszerzésük után, a Képes krónika szerint éppen Kaplony vezér az, aki itt alapított bencés monostort és templomot.

A szelídnek nem mondható évszázadok alatt a többször felgyújtott,

elhagyott, többször rommá vált templom és kolostor a 18. századra újra élettel telik meg. A régi kolostor romjainak helyére elkészül az új, barokk stílusú plébániatemplom, megtartva a kriptá eredeti funkcióját. Így a család 11. századig visszanyúló temetkezési helye is megújul a templom felépítményének átalakításai során. Egy kiszámíthatatlan, szinte mindent újra rommá döntő 1834-es földrengés után Ybl Miklós, majd Meinig Artúr által áttervezett templom és belső udvaros, kerengős kolostor felszentelésével és újrainvitásával a déli oldalhajó falához kápolnát csatlakoztattak.

Az ez alatt húzódó eredeti kriptát is bővítették, a szentély keleti falának meghosszabbításában, ahol egy görög kereszt formájú, belső elrendezése megnövelésével jöhetett létre az új temetkezési kriptá. Firenzéből rendelt márványfeszülettel és szintén márványból faragott oltárral emelték a család szent helyének megihitségét, dicső emlékezetét.

A múlt század elején, 1904-ben a több helyről hazahozott és közös emléki igényeknek megfelelően, helyszűke miatt a korábban kialakított belső elrendeződés már nem felelt meg a családnak, talán nem a legmegfontoltabb döntés alapján a fal-fülkés temetkezésre tértek át. Az eredetileg a templom elrendeződését követő atemplom háromhajós, oszloprendszerű nagy terét a két oldalhajó síkjában befaltatták, kialakítva a koporsók cellaszerű elhelyezését, amelyeket márványlapokkal fedtek el.

Így végleg megszűnt a nagylélegzetű belső tér és a mellékkriptákat bevilágító ablakok eredeti rendeltetése is. Megmaradt viszont a keresztboltozatok dekoratív díszítése, az ezeket az íveket tartó oszlopok levél- és virágdíszei, festett, aranyozott fejezetei.

Mint érdekesség említhető, hogy ugyanitt a templommal közös nyugati falon latin nyelven írt márványtábla található a templom rövid történetével. Utolsó két sorának nagybetűi római számokat formáznak, amelyeket összeadva a kriptá és templom felszentelésének esztendőjét, 1848-at kapjuk, amely így néz ki: „VLgens eXVrgo rVrsVs pletate GeorgI. perpetVae paCI porro DatVra LoCVM.” Milyen fenséges és játékos is ez a családi kegyhely!

Összességében a Károlyi család legjelentősebb, legkiemelkedőbb tagjainak meghitt helye közel negyven díszes koporsónak biztosít örök nyughelyet, de nemzetének történelmi emlékhelyet is.

Megérdemelten megérett az emlékeztetére egy tetteiben és felmenői vérebén is magyarságát mindig vállaló, több mint 900 éves történelmével kitörölhetetlenül ehhez a régióhoz tartozó, kötődő nemes Károlyiak kriptájának feledhetlenségére.

Ugyanitt, a Szent Antal-kegytemplom kertjében található az Asztrik atya által 2020-ban felavatott emlék, a magyar Szent Korona faragott kómsólata. Ugye mennyire

kézzelfogható ez a magyar életér összefogta történelmi haza?! Az ezeréves Szent István-i korona máig él, nem egy tárgy, a megdönthetetlen és örökös magyar állam jelképe, a föld és a nép, azaz a mindenkori magyar egység jelképe. Az eszmei magyar hatalom, a mindenkori magyar föld mind ezen Szent Korona alá tartozik.

Ezért a korábbi királyságunk részeként, mai életünk és kitörölhetetlenül alkotmányos ügyrendi jogaink alapjául szolgál. Ezért is nézünk erre a kaplonyi templomkert szent kómsólataira úgy, mint a Károlyi család által megteremtett összmagyar egységre, királyhúségre, szent királyainkat összetartó magyar hazára.

Összegzőként dr. Kálmán Attila történész kiegészítése:

A Károlyiak a 18. században

Gróf Károlyi Sándor leszármazottai néhány évtized alatt a családot a Magyar Királyság leggazdagabb és legszámottevőbb családjai közé emelték.

A gr. Károlyi Sándor és gr. Barkóczy Krisztina házasságából született gyermekek közül a fiatalon elhunyt László után az 1705-ben született Ferenc vitte tovább a családot.

Életének meghatározó pillanata lehetett, amikor még alig hétévesen 1712-ben édesapja magával vitte a pozsonyi országgyűlésre. Tanulmányait a nagyszombati jezsuita kollégiumban folytatta. Az édesapja tudatosan készítette a politikai pályára. Ott találjuk az 1722-es országgyűlésen is, ahol a nőági örökösödést (Pragmatica Sanctio) szavazták meg a rendek. Ott találjuk a különböző vármegyei gyűléseken, édesapja helyett pedig a családi birtokokat rendezte.

Károlyi Sándor 1734-ben lovas ezredet szervezett, Ferenc ennek a Károlyi-ezrednek 1738-tól a tulajdonosa lett. Részt vett az 1736–1739-es osztrák-török háborúban (testvéreinek, Klárának a fiaival, Haller Istvánnal és Gáborral együtt harcolt 1737-ben Banja Luka ostrománál), illetve az osztrák örökösödési háborúban. 1748-ban már lovassági tábornoki rangot kap.

Ferenc Szatmár vármegye főispánja volt, titkos tanácsosi ranggal rendelkezett, illetve a hétszemélyes tábla bírájaként tevékenykedett. 1754-ben Nagykarolyban nyomdát állított fel, maga is foglalkozott szövegkiadással, fordított francia nyelvből.

Gr. Károlyi Ferenc 1758. augusztus 14-én Nagykarolyban hunyt el. Temetésére a következő évben került sor Kaplonyban.

Gr. Károlyi Ferenc gr. Csáky Krisztinát vette feleségül, a házasság abban a korban ritkaságszámba menő szerelmi házasság volt. Ebből a házasságból született Antal fiuk 1732-ben. Édesapja példáját követve, Ferenc korán megismertette fiát a politikával, a mindössze 9 éves gyerek részt vett az 1741-es ország-

gyűlésen. Antal, mint édesapja egykor, ugyancsak a nagyszombati jezsuita kollégiumban tanult, majd a bécsi egyetemen folytatta a tanulmányait. A még gyermek Antal 1743-ban a Károlyi-ezrednek lett a kapitánya, később alezredesi rangot kapott. A katonai ranglétrán később a tábornoknagyi rangig emelkedett, és még 1759-ben elnyerte a Mária Terézia-rend lovagkeresztjét is. Érdemes még megemlíteni, hogy 1787–1791 között a bécsi magyar királyi testőrség kapitánya volt.

Ami politikai karrierjét illeti, édesapja halála után kinevezték Szatmár vármegye főispánjának, majd a hétszemélyes tábla bírája, illetve belső titkos tanácsos lett.

Iskola- és színház támogató tevékenysége is jelentős.

Támogatta a nagykarolyi piarista gimnáziumot, amely mellé egy színháztermet építtetett. Antal gróf volt az, aki Pesten palotát vásárolt, amelyben egy házi színházat alakított ki.

Halálának évében, 1791-ben megkapta az Aranygyapjas rendet. 1791. augusztus 24-én halt meg Penzingben (ma Bécs része). Kaplonyban temették el.

Károlyi Antal volt az első a családból, aki nem magyar származású feleséget választott magának, gr. Harruckern Jozefa személyében. A házasság révén a Károlyiak megörökölték a fiúörökös nélküli Harruckernnek birtokbirodalmának egy jelentős részét. Ebből a házasságból született József fiuk 1768-ban. József a váci Collegium Nobilium Theresianumban, majd ezután Bécsben tanult. Édesapja több bel- és külföldi utazásra elvitte magával.

1791-ben királyi kamarás és a Magyar Királyi Helytartótanács titkára lett. Ugyancsak ebben az évben lett Szatmár vármegye főispánja.

Ő kezdi el a már többször említett nagykarolyi várkastély korszerűsítésének munkálatait is. Édesapja nyomdokába lépve nagy színházkedvelő és -partoló volt, ugyanakkor a pesti palota az ő korában lett a pesti társasági élet egyik központja, ahol József nádor is többször megfordult.

Gróf Károlyi József 1789-ben kötött házasságot gróf Waldstein-Wartenberg Erzsébettel. Összesen hét gyermekük született, fiaik a család egy-egy ágának az alapítói lettek: István (1797–1881) a főtí; Lajos (1799–1863) a tótmegyeri; György (1802–1877) pedig a csurgói ág alapítója lett.

Gróf Károlyi József fiatalon hunyt el 1803-ban, és a kaplonyi családi kriptába temették.

* A rendelkezésünkre bocsátott dokumentációkért külön köszönet Keresztes Géza műépítész, műemlékvédő szakmérnöknek; a segítségért dr. Kálmán Attila tanárnak, történésznek. Az illusztrációkat, a régi és a mai képeket Demján László műemlékvédő építész a saját munkájából és gyűjteményéből küldte el a szerzőnek.

Báthory István, a lengyelek dicső királya

Négy százötven évvel ezelőtt, 1576. május elsején a krakkói Wawelban a lengyel országgyűlés előtt letette a királyi esküt Báthory István (Szilágyosomlyó, 1533 – Grodnó, 1586) erdélyi fejedelem. Ezzel létrejött Erdély és Lengyelország szoros politikai kapcsolata az évekkel korábban megalakult lengyel–litván perszonalunió keretében. Korai és váratlan halálát követően, melynek december 12-én lesz a 440. évfordulója, a legmegbecsültebb lengyel királyoknak kijáró pompával temették el Grodnóban, hogy nem sokkal később Krakkóban, a korabeli lengyel fővárosban legyen örök nyugalomra. Sírja jelképes zarándokhely a számunkra. A két évszám „felezőpontján”, 1581. május 12-én Báthory adta ki azt a kiváltságlevelet, amely által Kolozsváron egyetemet alapított, miután két évvel korábban ezt megtette Litvánia fővárosában. Erdély legrégebbi egyeteme a legjobban rangsorolt romániai felsőfokú intézmény, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem jogelődje.

Dr. Ábrám Zoltán

A lengyelek egyik legnagyobb királyukat tisztelik benne, annak ellenére, hogy élete végéig megmaradt magyarnak, lengyelül sohasem tanult meg. Négy nyelven beszélt: magyarul, latinul, németül és olaszul. Lengyel királyi és litván nagyhercegi minőségében a latint használta. Egy személyben volt Erdély második fejedelme, lengyel király és litván nagyherceg. Nevéhez kötődik az erdélyi fejedelemség első virágkora, Lengyelország történelmének egyik legdicsőbb korszaka, litvániai és erdélyi egyetemalapítása. Nagy hadvezér, európai léptékben jelentős államférfi, humanista gondolkodó volt.

De hogyan lett Lengyelország királya és Litvánia nagyhercege? Ennek megértéséhez kissé vissza kell menni az időben. Jagelló (Öreg) Zsigmond lengyel király halálát követően, 1573-ban a francia király öccsét, Valois Henriket választották meg lengyel királynak és litván nagyhercegnek, és neki szánták Jagelló Annát feleségül. Henriket azonban nem sikerült megkoronáznia, mivel bátyja halála után, 1574-ben a francia trónra pályázott, és azt sikerrel elfoglalta. A lengyelek 1575 decemberében új királyt választottak maguknak Báthory István személyében, de korántsem zökkenőmentesen. A litván arisztokrácia egy része ugyanis Rettegetes Iván cárt támogatta, a konfliktust kerü-

Forrás: Wikipédia

lendő a terjeszkedő orosz cári birodalommal, másik része pedig Miksa német-római császárt és magyar királyt. Az orosz cár területi engedményekért cserébe visszalépett a pápa által támogatott Miksa javára. A főurakból és főpapokból álló szenátus Miksát választotta a trónra, ám a köznemesség attól tartott, hogy a németek és az oroszok felosztják országukat, amiért a harmadik lehetséges út mellett döntöt-

tek. A lengyel elektorok többsége Báthory Istvánt választotta királynak, azzal a feltétellel, hogy feleségül veszi Jagelló Annát. Ez meg is történt, így ő lett Lengyelország és Litvánia ura. Trónra lépéséhez az is kellett, hogy idejében Lengyelországba érkezzen, valamint a lengyel-litván döntésbe belenyugodni nem akaró Miksa halála végképp feloldotta az ellentéteket. 1576. május elsején Krakkóban koronázták meg, de a litván főnemesség távolmaradt, és csak két hónappal később, június 29-én ismerte el.

Bár nem írják a történelemkönyvek, nem hangsúlyozzák a szakemberek, nem beszélnek róla, nem került a köztudatba: Báthory István az a magyar államférfi, aki történelmünk során a legnagyobb földrajzi terület felett uralkodott. Esetleg Nagy Lajos magyar király „versenyezhet” vele, aki szintén Lengyelország királya volt 1370-1382 között, nagybátyjától örökölte a lengyel trónt. Igaz, vele ellentétben Báthory nem volt magyar király, még a csonka országé sem, „csak” erdélyi fejedelem. Ez szépséghiba. „Birodalma” a történelmi Nagy-Magyarországnál, a valaha is létező Magyarországnál lényegesen nagyobb volt. Partjait az Adria helyett a Balti-tenger vize mosta. Mai fehérorosz, ukrán és orosz területek is fennhatósága alá tartoztak. Igaz, ezt a területet a „nyugati világ” legszívesebben „barbár keleti” tartománynak tekintette. Uralkodása alatt, 1576–1586 között Gyulafehérvárról úgy lehetett eljutni egészen a Balti-tengerig, hogy az úr nem változott. Közös uralkodója volt Kolozsvár, Krakkó, Riga, Vilnius, Minszk, Kijev polgárainak. Jelképesen azt mondhatnánk, hogy uralkodása idején Erdély földjét „a Balti-tenger vize mosta”.

Meggyőződéssel vallom, hogy Báthory Istvánról kevesebbet beszélünk itthon, mint amennyire nagy a tisztelete a lengyelek és a litvánok körében. Némi sorsszerűség és szerencse is kellett ahhoz, hogy az erdélyi fejedelemből ily jelentős európai politikai

váljk. Mindenekelőtt a lublini unió, amely 1569-ben kimondta Lengyelország és Litvánia perszonalunióját. Aztán az erdélyi fejedelemséghez Szapolyai János korai halála kellett, és a vetélytárs (későbbi tanácsadója) Bekes Gáspár felett aratott győzelem, majd e cím birtokában a szerencsés lehetőség a lengyel korona megszerzéséhez. Mi lett volna, ha a lengyel királynak már megválasztott Valois Henrik nem cseréli fel a lengyel koronát a franciára, amennyiben nem üresedik meg másodszer is a lengyel trón? De mi lett volna, ha tíz esztendő helyett húsz, harminc évet uralkodott volna a jó diplomáciai érzékű, katonai sikereket elkönnyelő, tudományt, művészetet és kultúrát támogató Báthory? Meghozta volna-e az eredményt a törökök visszaszorítását szolgáló nyugati–orosz keresztyén szövetség kialakítása, amelyen éveken át viszonylagos titokban munkálkodott? Ha igen, az újraegyesített Magyarország egyik legnagyobb királyát tisztelhetnénk Báthory István személyében.

Még ellenségei által is elismert kvalitásai mellett azonban élete, sorsa lemondással járt. A lengyel trón megszerzése érdekében, a lengyel főurak elvárása és feltétele szerint a nála tíz évvel idősebb Jagelló Annát vette el feleségül, akitől nem lett, nem lehetett gyermeke. Lengyel–litván uralkodása főleg harcban és a grodnói vár építésével telt el, rendkívül nagy távolságra szülőföldjétől, amelyet Erdélyből való távozása után sohasem látott viszont. Erdélyvel krakkói kancelláriája és futárai által tartotta a kapcsolatot.

Üstökösként tűnt fel, meteorként távozott. Az évforduló arra kötelez bennünket, hogy Báthory Istvánra emlékezzünk. A jeles kelet-közép-európai államférfi „szűk hazánkon” messze túlmutató munkásságára, megvalósításaira és terveire. Koronázási jelmondatára, miszerint: „A nép királya vagyok, nem a lelkiismeretem!”

Iránytű és hajlék

Ötvenéves a balavásári templom

Ötven éve szentelték fel a balavásári református templomot – erre emlékezett és ezért adott hálát a gyülekezet a múlt vasárnap. A templom szeretetből épült, és azóta is hazavárja a híveket.

Gligor Róbert László

Az ünneplőket nt. Batizán Attila, a Küküllői Református Egyházmege esperese köszöntötte, ezt követően ft. Kolumbán Vilmos József püspök hirdette Isten ígését, a közösség erejét hangsúlyozva, s rámutatott: az apostolok is ezt vallották. A prófétákat, evangélistákat, pásztorokat és tanítókat Krisztus hívta el a feladatra. Ma ezek a szolgálatok a lelkipásztori munkában összpontosulnak, amelynek célja a közösség egybentartása, erősítése és a jövő felé vezetés. A legfontosabb tehát az, hogy felelősséget vállaljunk közösségünkért, és megmaradjunk a krisztusi tanításban – hangsúlyozta a főpásztor.

A nyugalmazott lelkipásztor-esperes, Székely András nevében felesége, Székely Ella idézte fel az ötven évvel ezelőtti építkezés körülményeit, amely állami támogatások nélkül, hatalmas nehézségek árán valósult meg. A lelkész kitartásának köszönhetően torony is épült a templommal, amely ma is a fényt mutatja a hazatérőknek. A nyugalmazott lelkész házaspárnak Szilágyi Tamás jelenlegi lelkipásztor mon-

Másodszor áldotta meg püspök a templomot, ezúttal ft. Kolumbán Vilmos József

dott köszönetet a felépített hajlékért és a kitartásért.

„Hiszem, hogy a templomot azzal az indíttatással kezdték el építeni, hogy Isten dicsőségét szolgálja. Az ünnep pedig akkor válik teljessé, ha nemcsak a múltért adunk hálát, hanem felelősséget vállalunk a jövőért is, hogy gyermekeink és unokáink is megismerjék azt az Urat, akiért ez a templom felépülhetett” – vallotta köszöntőjében Péter-Györgyi Földvári Debora lelkész, a gyülekezet egykori lelkipásztora, néhai Földvári Tibor lánya.

Ambrus Attila, az Erdélyi Református Egyházkerület főgondnoka Kós Károly munkájának pontosságára és tisztaságára utalt – ugyanez a gondosság és rendezettség sugárzik a balavásári templomból is. V-

ress Zsombor, a Küküllői Református Egyházmege főgondnoka szerint csoda, hogy az istenellenes időkben ez a templom felépülhetett, ami Isten kegyelmének kézzelfogható jele, egyben a közösségi összefogás bizonyítéka.

„Ötven évvel ezelőtt ez a templom nemcsak falakból és kövekből épült fel, hanem imádságokból, reménységből és áldozatos munkából. Akkor nemcsak egy épület, hanem egy összetartó gyülekezet is született” – vélte Magyarosi László, a helyi egyházközség gondnoka, aki kiemelte Székely Andrást, aki hittel és kitartással vezette végig az építkezést a nehézségek közepette is. Csépp Éva Andrea parlamenti képviselő szerint ezek az ünnepi találkozások lehetőséget adnak az egymás felé fordulásra és a személyes kapcsolatok ápolására, azt üzenve: itt vagyunk egymás mellett, és számíthatunk a másokra. Varga András Adorján, Balavásár polgármestere rámutatott: ez az alkalom nem csupán egy épület évfordulójáról szól, hanem a hitről és arról a közösségről, amely a legnehezebb időkben is képes volt megmaradni. A templom megépítése a kommunizmus éveiben szinte lehetetlen vállalkozásnak tűnt, a kőből és fából emelt falak ma is az erős összefogást hirdetik.

A templomot 1976. április 11-én szentelte fel ft. Nagy Gyula püspök, azóta ad helyet a sákramentumok kiszolgáltatásának és az evangélium

hirdetésének. Mindez nem jöhetett volna létre azon munkatársak nélkül, akik Jézus felé nyújtott kézzel segítettek az építkezést – idézte fel Szilágyi Tamás, a gyülekezet lelkipásztora.

Ez a hajlék a közösségnek immár az ötödik temploma, épült ifj. Székely András lelkipásztor szolgálat idején, Kós Károly és Debreceni László tervei alapján. Az épület kútalapokra került, amely 156.000 köbméter anyagot emésztett fel, az építkezést kivitelezte a szovátai munkaszövetkezet. A hívek anno családonként 2000–2500 lejrt adományoztak erre a célra. A munkálatok előmenetelét az engedélyeztetési folyamatok tekintetében elősegítette dr. Vichán László balavásári származású kultuszminiszteriumi főtisztviselő. A templomépítés vitathatatlan főszereplője Székely András lelkipásztor volt,

akinek szolgálata alatt, 1990 után egy újabb lehetetlennek tűnő vállalkozás valósult meg, új parókia és gyülekezeti terem is épült 1998-ra, ezt ft. Csiha Kálmán püspök szentelte fel. Az elmúlt ötven esztendőben három lelkipásztor szolgált a közösségben: Székely András (1964–2007), Földvári Tibor (2007–2018), 2019-től Szilágyi Tamás – tudtuk meg a lelkész történelmi visszatekintőjéből, aki úgy érzi: „Közösségünk a templomban Isten kegyelmét, szeretetét éli meg. A templomot bátyának és erődnek tekinti ebben a zavaros, kiszámíthatatlan jelen időben. És templomába az egység, az együvé tartozás és az Istenbe vetett reménységgel fog ezentúl is menni.”

A hálaadó ünnepséget a gyülekezet gyermekeinek előadása, a kórus szolgálata, illetve a holtmarosi dalkör előadása tette emlékezetesebbé.

A templom a gyermekek és az ifjúság neveléséért is épült – hangzott el

Fotó: balavásári református egyházközség

Csíkfalva ismét a dobogón

Gligror Róbert László

Csíkfalva ismét visszalépett a dobogóra a megyei labdarúgó 5. ligában, miután hazai pályán legyőzte az alsóházban ragadt Nyárádkarácsoni Jövőt a múlt hétvégi fordulóban.

Viszonylag kiegyenlített és sportszerű mérkőzést láthatott a közönség, a hazai csapat már az első percek passzolgatása után ostrom alá vette az ellenfél kapuját, ám Codo a helyén volt, sorra védte Mihály Sz., Máthé és Kis lövéseit, de ugyanezek a játékosok újabb próbálkozásai a kaput is elkerülték, mígnem a 25. percben megszörcsönt a vendégkapu: Codo tolt ki a léccel Máthé lövéseit, de a szögletet követően Hánesz belőtte a játékszert (1-0), s ugyancsak ő növelte a hazai előnyt, amikor a szünetet jelző sípszó előtt rúgása Codo kezét között mégis a hálóba juttatta a labdát (2-0).

A térfélcserét követően a vendégek megpróbálták felzárkózni, de Göcsi közeli fejesét Moldován ki-

védte, s szinte azonnal nőtt a hazaiak előnye: Fazakas felvitte a labdát a bal oldalon, majd a hosszú sarkokba lőtte (3-0), de Hánesz sem volt rest, és megszerezte a mesterhármast (4-0). A csíkfalviak nem húzódtak vissza, de Codo kétszer is védte Hánesz lövéseit, míg a túlloldalon Szabó tévedett a hazai kapu előtt. A csíkfalviak Máthé révén hibáztak, majd a vendégeknél csereként beállt Tövissi akadályozta meg az újabb hazai találatot. A haj-

rában a játékevezető viszonylag könnyen büntetőt ítélt a vendégcsapatnak, Simon lövését Moldován kivédte, de a ráúgásnál már tehetetlen volt (4-1). Az utolsó percekben a vendégek próbáltak tovább faragni a hátrányból, de végül magabiztos hazai sikerrel zárult a találkozó.

Győzelmével Csíkfalva visszalépett a dobogó második fokára, Nyárádkarácson maradt az utolsó előtti helyen a tabellán.

Fotó: Gligror Róbert László

Jegyzőkönyv

5. liga, 1. csoport: Csíkfalvi Millennium – Nyárádkarácsoni Jövő 4-1 (2-0).

Csíkfalvi sportpálya, kellemes, de szeles idő, mintegy 100 néző. Vezette: Šorodoc Florin, Cucuiet Giorgian, Jakab Edvin, játékmegfigyelő: Demeter János (mindannyian Marosvásárhelyről).

Gólszerzők: Hánesz (25., 44., 58.), Fazakas (55.), illetve Simon (86.).

Csíkfalva: Moldován – Incze, Kis, Ambrus, Keresztesi, Lakó (74. Tóth), Hánesz (74. Pap), Mihály Sz. (63. Mihály Cs.), Fazakas (63. Török), Máthé (77. Fülöp), Csizmadia.

Nyárádkarácson: Codo (77. Tövissi) – Vonya, Fülöp, Boldi A. (46. Bartha), Szaló (77. Tóth), Pap, Simon, Puskás (63. Boldi T.), Szabó, Göcsi (82. Ferencz), László.

Eredményjelző

* 4. liga, II. értékcsoport, 12. forduló: Mezőzáh – Görgénysóakna 1-0, Kerelőszentpál – Nyárádkarácsoni Szikra 3-2, Mezőpogocsa – Mezőceked 2-2, Alsóidecs – Gernyeszeg 3-0 (játék nélkül), Bátos – Mezőgerebenes 0-1. Az élcsoport: 1. Mezőgerebenes 31 pont, 2. Mezőceked 29, 3. Bátos 20.

* 5. liga, 1. csoport: 16. forduló: Mezőszentmárton – Sáromberke 1-3, Lövér – Nyárádgálfalva 2-8, Jedd – Gyulakuta 2-0, Harasztkerék – Nyárádmagyarós 2-1, Somosd – Déda 10-1, Csíkfalva – Nyárádkarácson 4-1. Az élcsoport: Harasztkerék 45, 2. Csíkfalva 30, 3. Somosd (kevesebb mérkőzéssel) 29.

* 5. liga, 2. csoport: 16. forduló: Harcóc – Magyarsáros 6-2, Szászbogács – Désfalva 0-4, Harangláb – Vámosgálfalva 2-1, Egrestő – Gerendkeresztúr 1-1, Mezőtőhát – Csittszentiván 7-2. Az élcsoport: 1. Harangláb 38, 2. Désfalva 29, 3. Magyarsáros (több mérkőzéssel) 28.

A BL-szezon legjobb meccsén egygólos előnyt szerzett a PSG a Bayern ellen

A címvédő Paris Saint-Germain hazai pályán 5-4-re legyőzte a Bayern Műnchent a labdarúgó Bajnokok Ligája elődöntőjének első, keddi mérkőzésén.

A várakozásoknak megfelelően nagy iramban vetették a küzdelembe magukat a felek, amelyekre amúgy is jellemző a gólra törő játék.

Az első félidő első felében többnyire a bajorok futbaloztak veszélyesebben, bár ígéretes akciókat a PSG is vezetett, ám a kapu előtt a Bayern tűnt határozottabbnak, így nem volt váratlan, amikor Pacho rossz becsúsztása után Kane büntetőjével a német gárda szerezte meg a vezetést.

A vendégek alig néhány perccel később akár növelhették volna az előnyüket, Olise kihagyott lehetősége pedig gyorsan megboszszulta magát, mert a hazaiak a második nagy helyzetüket – az elsőt még az aranylabdás Dembele elpuskázta – gólra váltották Kvarachelia révén.

Az egyenlítés után – ha lehet – még élvezetesebbé vált a meccs, sorra vezettek a lendületes akciókat a csapatok: a végig agilisen futballozó Olise két szép csel után a kapufát találta el, a túlloldalon viszont egy szögletet követően Neves fejjel nem hibázott.

A szünet előtti percekben mindkét oldalon kimaradt egy-egy ziccer, majd a Bayern egyenlített a tarthatatlan Olise lövéssel. De még ezzel sem volt vége, mert a PSG a hosszabbításban Davies kezezése miatt tizenegyeshez jutott, amelyet Dembele értékesített.

A csapatok ott folytatták a második játékriszt, ahol az elsőt abbahagyták.

A szezon talán legjobb meccsén egymást követték a nagy helyzetek, de amíg a Bayern sorra kihagyta azokat, addig a PSG három perc alatt két gólt lőtt az egyaránt világklasszis teljesítményt nyújtó Kvarachelia és Dembele lövéssel.

Ezt követően viszont fordult a kocka, mert szakadatlanul támadó Bayern öt perc alatt felzárkózott egy gólra Upamecano fejesével és Díaz bombájával.

A hajrára is lendületben maradt a német bajnok, de egyenlítése már nem sikerült, sőt, örülhetett, hogy megúsza egygólos kudarccal, mert a franciáknál a csereként beállt Mayulu a kapufát találta el.

A visszavágót jövő szerdán rendezik Münchenben, a másik ágon pedig az angol Arsenal és a spanyol Atlético Madrid találkozott egymással tegnap késő este, lapzárta után. A finálét május 30-án Budapesten a Puskás Arénában rendezik.

Jegyzőkönyv

Labdarúgó Bajnokok Ligája, elődöntő, első mérkőzés: Paris Saint-Germain (francia) – Bayern München (német) 5-4 (3-2).

Párizs, Parc des Princes stadion, vezette: Schärer (svájci).

Paris Saint-Germain: Szafonov – Hakimi, Marquinhos, Pacho, Mendes (84. Hernandez) – Zaire-Emery (64. Ruiz), Vitinha, Neves – Doue (70. Barcola), Dembele, Kvarachelia (84. Mayulu).

Bayern München: Neuer – Stanisic, Upamecano, Tah, Davies (46. Laimer) – Kimmich, Pavlovic (90+3. Jackson) – Olise, Musiala (79. Goretzka), Díaz – Kane.

Gólszerzők: Kvarachelia (24., 56.), Neves (33.), Dembele (45+5., 58., előbbi 11-esből), illetve Kane (17., 11-esből), Olise (41.), Upamecano (65.), Díaz (70.).

Sárga lap: Marquinhos (12.), Ruiz (77.), Hakimi (80.).

Fotó: a PSG - Paris Saint-Germain közösségi oldala

Európai focikörkép

* Angol Premier Liga, 34. forduló: Sunderland AFC – Nottingham Forest 0-5, Arsenal – Newcastle United 1-0, Fulham – Aston Villa 1-0, Liverpool – Crystal Palace 3-1, Manchester United – Brentford 2-1, West Ham United – Everton 2-1, Wolverhampton – Tottenham 0-1. Az élcsoport: 1. Arsenal 73 pont, 2. Manchester City 67, 3. Manchester United 61.

* Spanyol La Liga, 32. forduló: Alavés – Mallorca 2-1, Betis – Real Madrid 1-1, Espanyol – Levante 0-0, Osasuna – Sevilla 2-1, Rayo Vallecano – Real Sociedad 3-3, Getafe – FC Barcelona 0-2, Villarreal – Celta Vigo 2-1, Real Oviedo – Elche 1-2, Valencia – Girona 2-1, Atlético Madrid – Athletic Club 3-2; 33. forduló: FC Barcelona – Celta Vigo 1-0, Levante – Sevilla 2-0, Real Oviedo – Villarreal 1-1, Elche – Atlético Madrid 3-2, Rayo Vallecano – Espanyol 1-0, Real Sociedad – Getafe 0-1. Az élcsoport: 1. FC Barcelona 85 pont, 2. Real Madrid 74, 3. Villarreal 65.

* Olasz Serie A, 34. forduló: Fiorentina – Sassuolo 0-0, AC Milan – Juventus

0-0, Cagliari – Atalanta 3-2, Genoa – Como 0-2, Bologna – AS Roma 0-2, Torino – Inter 2-2, Hellas Verona – Lecce 0-0, Lazio – Udinese 3-3, Parma – Pisa 1-0. Az élcsoport: 1. Inter 79 pont, 2. Napoli 69, 3. AC Milan 67.

* Német Bundesliga, 31. forduló: Mainz – Bayern München 3-4, 1. FC Köln – Bayer Leverkusen 1-2, Augsburg – Eintracht Frankfurt 1-1, Borussia Dortmund – Freiburg 4-0, VfB Stuttgart – Werder Bremen 1-1, Wolfsburg – Mönchengladbach 0-0, RB Lipcse – Union Berlin 3-1, Heidenheim – St. Pauli 2-0, Hamburger SV – Hoffenheim 1-2. Az élcsoport: 1. Bayern München 82 pont, 2. Borussia Dortmund 67, 3. RB Lipcse 62.

* Francia Ligue 1, 31. forduló: Le Havre – Metz 4-4, Lorient – Strasbourg 2-3, Paris FC – Lille 0-1, Toulouse – AS Monaco 2-2, Lyon – Auxerre 3-2, Olympique Marseille – Nice 1-1, Angers – Paris St. Germain 0-3, Brest – Lens 3-3, Stade Rennes – Nantes 2-1. Az élcsoport: 1. Paris St. Germain 69 pont, 2. Lens 63, 3. Lille 57, 4. Lyon 57.

Román és magyar futballbajnoki mérkőzések a televízióban

Május 1., péntek:

* 20.30 óra: FK Csíkszereda – Bukaresti FCSB (Szuperliga, alsóházi rájátszás, 7. forduló)

* 21.00 óra: Zalaegerszegi TE FC – Puskás Akadémia FC (NB I, 32. forduló)

Május 2., szombat:

* 14.00 óra: MTK Budapest – Nyíregyháza Spartacus FC (NB I, 32. forduló)

* 15.00 óra: Galaci Suporter Club Otelul – Bukaresti Metaloglobus (Szuperliga, alsóházi rájátszás, 7. forduló)

* 17.00 óra: Kolorcity Kazincbarcika – Kisvárdai Master Good (NB I, 32. forduló)

* 17.30 óra: Konstancai FCV Farul – FC Botosán (Szuperliga, alsóházi rájátszás, 7. forduló)

* 20.15 óra: ETO FC Győr – Diósgyőri VTK (NB I, 32. forduló)

* 20.30 óra: Kolozsvári FCU – Campionii FC Argeș Pitești (Szuperliga, felsőházi rájátszás, 7. forduló)

Május 3., vasárnap:

* 14.30 óra: Paksi FC – Debreceni VSC (NB I, 32. forduló)

* 17.00 óra: Újpest FC – Ferencvárosi TC (NB I, 32. forduló)

* 18.15 óra: Petrolul 52 Ploiești – Aradi UTA (Szuperliga, alsóházi rájátszás, 7. forduló)

* 21.00 óra: CSU Craiova – Bukaresti Dinamo 1948 (Szuperliga, felsőházi rájátszás, 7. forduló)

Május 4., hétfő:

* 17.30 óra: Unirea 04 Slobozia – Nagyszebeni Hermannstadt (Szuperliga, alsóházi rájátszás, 7. forduló)

* 20.30 óra: Bukaresti Rapid 1923 – Kolozsvári CFR 1907 (Szuperliga, felsőházi rájátszás, 7. forduló)

A román Szuperliga mérkőzéseit a DigiSport és a Prima Sport, a magyar NB I-es találkozókat az M4 Sport vagy az M4 Sport+ televízió közvetíti.

Tisztább látás.

akár **-40%**
KEDVEZMÉNY
LENCSEKRE

PROGRESSZÍV

BLUE

GREEN

HARD COATED

*a készlet erejéig érvényes

**A tökéletes látás a jó döntéssel kezdődik.
LÁSD A KÜLÖNBSEGET.
Érezd a kényelmet.**

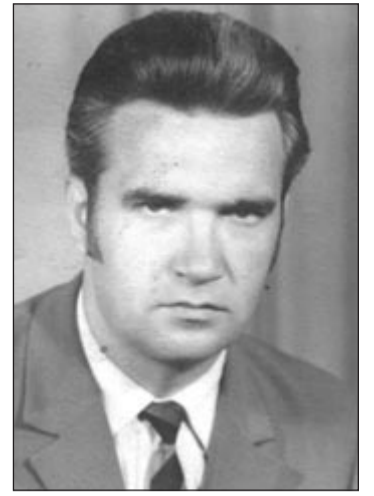

OPTICA
OPTOFARM

*Tizenegy év telt el csendben már, szívünk még mindig hazavár.
Hiányod fáj, de emléked él, szívünkben itt vagy még.
Csillagként ragyogsz fenn az égen, angyalként ölelsz majd minket, s te vezetsz ki a sötétből a fénybe, a menynek ösvényére.*

Fájó szívvel emlékezünk május 1-jén a drága jó férjre, édesapára, dédapára, jó szomszédra, a marosvásárhelyi születésű

SZÁSZ LAJOSRA

halálának 11. évfordulóján. Felejthetetlen emlékedet örökké megőrizzük. Bánatos feleséged, három gyermeked, nyolc unokád és azok családja, valamint három dédunokád. (28256-I)

Emlékeztetem azokat, akik ismerték és szerették
PETHŐ SÁNDORT
(Pönci)

hogy május 5-én lesz halálának első évfordulója. Emlékét őrzi élettársa, Júlia. (28240)

*Egy könnycsepp a szemünkben Érted él,
Egy út, mely elvitte az életed.
A bánat, a fájdalom örökre megmarad,
Mindig velünk leszel, az idő bárhogy is halad.*

Bánatos szívvel emlékezünk

NAGY ILONÁRA
(Ica)

halálának 14. évfordulóján.

Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Szerettei. (28245-I)

SZOLGÁLTATÁS – ÜZLETI AJÁNLAT

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLETTÁK, GARÁZSKAPUK és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok, nyílászárók. TERASZBEÉPÍTÉS üveggel és ponyvával. Tel. 0745-379-638. (69098)

A MELINDA FUNERAR teljes körű professzionális temetkezési szolgáltatást és ügyintéztést biztosít NONSTOP: szállítás bel- és külföldön, hamvasztás, ravatalozás, a temetéshez szükséges kellékek biztosítása. Tel. 0747-581-055, 0740-263-907. Marosvásárhely, Onești tér 12. szám. (68166)

DR. INCZE SÁNDOR BELGYÓGYÁSZ FŐORVOS betegeket fogad Marosvásárhelyen, a Tudor Vladimirescu utca 21/A szám alatti rendelőben. Előjegyzés a 0265/265-112-es telefonszámon. (28158)

Küldőpapírral **ingyenes belgyógyászati vizsgálat és hasi ultrahang**
a **Procardiánál**.

Érdeklődni a **0265/210-087**-es telefonszámon. (69234)

*A hirdetési rovatban megjelent közlemények,
reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja
a felelősséget!*

KÜLÖNFÉLÉK

IDŐSGONDOZÁST vagy háztartási munkát vállalok.
Tel. 0755-412-974. (28220)

VÁLLALUNK szobafestést, fali-, padlócsespe, laminált parkett lerakást, szigetelést polisztirollal, gipszkartonozást, lakásátalakítást garanciával. Tel. 0746-552-473. (28219)

ELSZÁLLÍTUNK bútort, ruhát, felesleges dolgokat, autóakkumulátort, autófelnit, törmeléket, kábelt, ócskavasat. Tel. 0747-816-052, 0770-620-599. (28210)

ELFOGADHATÓ áron vállaljuk házak építését piroban vagy kulcsrakészen, tetők teljes körű építését vagy javítását. Tel. 0748-682-125. (28223-I)

MEGEMLÉKEZÉS

Szívünk örök fájdalmával emlékezünk május 1-jén

BIRÓ ÉVÁRA
szül. Szelei

halálának második évfordulóján. Drága lelked nyugodjon békében!
Felejthetetlen emléked szomorú szeretteid szívében mindig élni fog. (28268-I)

„Nem néz rátok többé szemem, megtört fénye, nem látjátok már a kezem búcsút intve. Ajkamra nem tudott panaszt csalni sem kín, sem fájdalom, a halál legyőzött, nem volt rá irgalom. Emlémem itt hagytam ezért köztetek, mindenkitől búcsúzom: isten veletek.”

Szemünkben könnyel, szívünkben örök fájdalommal emlékezünk május 1-jére, amikor drága halottunk, a balavásári születésű

BÍRÓ SÁNDOR
(Gázos)

9 éve búcsú nélkül távozott szerettei köréből.

Emlékét őrzi fájó szívű édesanyja és három testvére családjukkal együtt. (28225-I)

Fájó szívvel emlékezünk május 1-jén szeretett nagymamánkra, édesanyára, anyósra,
BÁLINT MARGITRA

halálának 14., valamint

BÁLINT LAJOSRA

halálának 8. évfordulóján.

Emléküket őrzi fiuk, menyük, unokáik: Márta és Enikő, dédunokáik: Orsika, Ervinke és Kincső.

*„Nem múlnak ők el, kik szívünkben élnek,
hiába szállnak árnyak, álmok, évek.”*

Nyugodjanak békében! (28243-I)

ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett édesapa, após és nagytata,

SEBE SÁNDOR

életének 77. évében 2026. április 27-én csendesen elhunyt. Temetése 2026. április 30-án, csütörtökön 13 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben, református szertartás szerint.

Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Erika, Rebeka, Péter és Attila. (p.-I)

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették édesanyámat,

FODOR MARGARETÁT

a volt sofőriskola könyvelőnőjét, hogy eltávozott közülünk. Temetése 2026. április 30-án 14 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben. Nyugodjon békében!

A gyászoló család. (28265-I)

RÉSZVÉTNYLIVÁNÍTÁS

„Én vagyok a feltámadás és az élet.”

(János 11,25)

Megrendüléssel értesültünk

SEBE SÁNDOR

elhunytának híreről. Kedvessége és szeretete örökre velünk marad. Tisztelettel búcsúzunk tőle.

A Dénes család. (p.-I)

Rendelhető a kiadó weboldalán: mentorkonyvek.ro
Megvásárolható a boltokban: Gutenberg, Gemma Book Café

K Ö N Y V A J Á N L Ó

Rejtő Jenő utolsó hetei.
Az író megrázó története.

Bernáth Zsolt
A csodák hiánya

mentorkonyvek.ro
Mentor Könyvek

DORA KÓRHÁZ

Teljes körű ellátás az egész családnak!

- Szemészet
- Gasztroenterológia
- Kardiológia
- Fül-orr-gégészet
- Érsebészet
- Tüdőgyógyászat
- Plasztikai sebészet

DORA OPTICS

SPITAL DORA OPTICS

www.doraoptics.ro 0771 195 340

ETV ERDÉLY TV

GYERE, MESÉLJ!

VARSÁRHAP 18:00

FONTOS TELEFONSZÁMOK

- Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): 112
 - Rendőrség - 0265/202-305
 - SMURD (betegekkel kapcsolatos információk)- 0265/210-110
 - Sürgősség szolgálat:
 - gyermekeknek - 0265/210-177
 - Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal - 0265/268-330
 - Prefektúra - 0265/266-801
 - Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442 - 0265/262-907
 - Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó szolgálat, 8–16 óra között: 0736-883-110
 - Procardia Egészségügyi Központ
 - Orvosi rendelők: M. Eminescu u. 3. sz.: - 0265/210-087
 - Fizioterápia: Arany János u. 46. sz.: - 0730-545-646
 - Optika-Optofarm
 - 0265/212-304
 - 0265/312 436
 - 0265/250-120
 - 0265/263 351
 - Optolens szemsebészet - 0265/263-351
 - Dora Optics
 - 0733-553-976
 - 0733-553-976
 - DIGI - 0365/400-401 - 0365/400-404
 - Áramszolgáltató vállalat - 0800-500-929 - vidék - 0265/929
 - Delgaz Grid - 0265/200-928 - 0800/800 928
 - Aquaserv:
 - hideg víz-csatorna - 0265/215-702
 - közönségszolgálat - 0265/208-888
 - központ - 0265/208-800 - 08008 208-888
 - Fogyasztóvédelmi hivatal - 021-9551
 - Vasútállomás - 0265/236-284
 - Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás
 - 0265/215-119
 - 0744-282-710
 - Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865
 - koporsók, kellékek, - 0745-606-215
 - koszorúk - 0745-606-269
 - halottszállítás - 0758-047-604
- Méltányos reklámdíj fejében állandó szereplője lehet a FONTOS TELEFONSZÁMOK rovatnak. Várjuk jelentkezését a 0265/268-854-es telefonon.**